

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

vychádza od roku 1991
ročník 35
júl, august 2025
cena 2 eurá

7-8

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Nesieme kultúrnu pochodeň Slovenska

NÁŠ ROZHOVOR

Ján LITECKÝ ŠVEDA je v tridsaťpäťročnej histórii našej organizácie politických väzňov jej piatym predsedom. Prvým bol Július Porubský, zvolený na ustanovujúcom sneme 3. marca 1990. V roku 2001 sa predsedom stal Jozef Dubníček. V roku 2003 Jozef Vicen a v roku 2006 Arpád Tarnóczy, dodnes čestný predseda organizácie. V rozhovore s Jánom Liteckým Švedom spomíname, prečo vôbec vznikla organizácia politických väzňov komunizmu, aké hodnoty zosobňuje a aj o tom, prečo nie je zaujímavá pre spoločnosť bez duchovného nastavenia.

● Zo zápisu zo schôdze z 8. januára 1990 vyplýva, že už v tom čase existoval prípravný výbor organizácie politických väzňov, ktorý konštatoval, že je pokračovateľom Slovenskej organizácie na ochranu ľudských práv z januára 1968. Znamená to, že oka-

Ing. Ján Litecký Šveda

Foto Rudolf Baranovič

mžite po zániku vedúcej úlohy komunistickej strany vytvorili Slováci samostatnú organizáciu politických väzňov? Prečo? Dá sa v tom vidieť fakt, že väčšina politických väzňov na Slovensku bola odsúdená za to, že nesúhlasila s obnovením Československa?

Slovensko, na ktorom bola v roku 1945 zdanlivo dokončená genocída zo strany českých nenávisných nacionalistov, pretože na pomoc si zobrali neľudské, až aziatske spôsoby a nepríčetnú ideológiu marxizmu-leninizmu, však napriek tomu nikdy nepodľahlo úplne. **Pokračovanie na 10. strane**

V čísle

Ján Litecký Šveda
Ako splanirovať Európu na púštnu step 2
Eva Zelenayová
Moderné je utápať sa v nemravnosti? 3

Anketa k 35. výročiu
založenia organizácie
politických väzňov 4-5-6-7
Arpád Tarnóczy - Rytier
Veľkého križa 13

Rafael Rafaj
O kauze Vojtaššák 14-15
Martin Homza
Svätopluk a vznik Strednej Európy 16-17

Martin Lacko
Slovenský exil vo Veľkej Británii 18
Prečo cestujem do Jáchymova?
Dokončenie 19-20

ročník 35 • júl, august 2025

Totalitný spôsob demokracie

V minulom úvodníku sme načali tému, ako sa súčasná „progresívna“ Európa nebezpečne vzdďľuje od svojich bytostných východísk, symbolizovaných tromi vrškami: Akropolis, Golgota a Kapitol. A momentálne sa vzdďľuje priam raketovou rýchlosťou, čo v neďalekej budúcnosti môže znamenať aj jej koniec. Dnes sa zastavíme na chvíľu pod

Akropolou.

V malom slovníku *Grécka kultúra v našom jazyku* môžeme nárátať 322 slov a pojmov prebratých z gréčtiny. A je ich ešte viac. Niet pochyb, že ak sa pozrieme na väčšinu tých hesiel, nemôžeme nevidieť nebyvalý rozvoj od čias gréckych miest. Najmä čo sa praktických a technických termínov týka: fyzika, farmácia, archeológia, logika, mykológia, kardiológia, rétorika, zoológia, agronómia ...

Slabšie to je už s umením, kde klasické proporcie, imagináciu umeleckého citu či aristotelovskú katarziu vystriedala jarmočnícka potreba šokovať. Ale stále sa ešte nejaké umenie nájde, len treba hľadať. No pristavím sa hlavne pri filozofii, ktorá tvorila spolu s imaginatívnym náboženstvom tú hlavnú klenbu, pod ktorou rástla a rozkvitala celá grécka kultúra a vzdelanosť klasického obdobia, no v súčasnosti zažíva hádam najväčší úpadok.

Toto nie je štúdia o gréckej filozofii, ale väčšina vzdelaných ľudí (tým určite nemyslím vzdelanie vo večerných univerzitách marxizmu-leninizmu) má poňatie o tom, o čo išlo týmto filozofom – čo je dobrý život, cnosť, spravodlivosť, zmysel života, pravda, dobrá vláda... Samozrejme, že sa našli aj nejakí provokatéri ako kynici, či špekulanti ako sofisti, ale tí nejakú veľkú váhu v obci nemali. Naopak, najlepšej povesti sa tešili povestní *Siedmi mudrci*, z ktorých sa dal za filozofa považovať iba ak Táles, no ostatní boli miestni vládcovia a sudcovia, či iní ľudia praxe.

No prišla revolúcia rozumu

Všeobecne, vládu zdravého rozumu v obci zabezpečovali vládcovia, filozof mohol iba ak občas niečo zboku poradiť. No veľká zmena nastala v XVIII. storočí vo Francúzsku. Začali vznikať všelijaké diskusné krúžky, „spolky mysliteľov“, ktoré stáli v zárodku Francúzskej revolúcie. Samozrejme že nechýbali ani slobodomurári. Komicky vyzerá najmä to, s akým mimoriadnym fanatizmom začali odstraňovať náboženstvo. Namiesto hľadania stôp božského v ľudskom chaose si títo „myslitelia“ spravili „neomylné“ kompas s pevne nastavenou strelkou. Všetky osvedčené myšlienky, ktorým každý rozumel sa nazývajú „predsudkami“ a nahradia sa prázdnyimi pojmami vo funkcii zaklínadla – keď ich budete často opakovať, svet sa zmení na raj. Pokiaľ starí grécki mudrci dochádzali k takým myšlienkam, že ako-tak vedia akurát to, že nič nevedia, s konštruktívnym upozornením, že najsamprv poznať sám seba, tak títo noví „myslitelia“ zistili, že oni vedia všetko. A keby aj nie, tak si to prečítajú v práve vydannej encyklopédii. Že to vyzerá smiešne? Žiaľ, až taká zábava to nebola a začala doba masového vraždenia pre „názory“. A mučenia. Neopísateľného mučenia, veď kto je proti „raju na zemi“, to hádam ani nie je človek. Počet obetí sa už rádo pohyboval v státisícoch, čo dovtedy nemalo v Európe obdobu. Prekonali ich až boľše-

vici po roku 1917, ktorí so zvrhnutím cára zvrhli aj náboženstvo, ktoré ako-tak ťmilo mongolské návyky získané počas Zlatej hordy. Takže už sa vraždilo v miliónoch. Pre komisára opäť, rovnako ako pre stredovekého chána, bol človek pochopiteľný len v dvoch verziách: buď ako otrok alebo mŕtvola. Vraždenie bolo tak každodenné, že už bolo vlastne neviditeľné, niečo ako upratovanie.

Prehadjákame aj demokraciu?

Zhruba začiatkom XIX. storočia začali vznikať všelijaké filozofické systémy, opäť a vždy tie jediné a správne, čo je príznačné pre mozgy pohybujúce sa v obmedzených hraniciach. Empirizmus, pozitivizmus, voluntarizmus, racionalizmus, iracionalizmus, marxizmus, ktoré vplávali do súčasnosti v podobe existencializmu, fenomenológie, štrukturalizmu, psychoanalýzy, dekonštrukcie až po New Age. Takého nadčasového génia ako Nietzsche súčasníci ani nepovažovali za filozofa, pretože nemal „systém“. A títo obmedzenci, ktorí v živote nič nedokázali urobiť, nanajvýš spísať nejaké ľavičiarске vetné cvičenia, na rozdiel od XIX. storočia chcú aj vládnuť. Keďže vlastnou prácou by sa určite neuživili, potrebujú vždy nejakých Sorosov, alebo aj štátny rozpočet. Nič vám to nehovorí? Anglický filozof Roger Scruton túto neokominternu skvele vystihol: „Intelektuálov myšlienka plánovanej spoločnosti prirodzene priťahuje – veria totiž, že túto spoločnosť budú riadiť oni.“ Pokiaľ grécky filozof hľadal odpoveď, dnešný progresívec vie všetko. A navyše, ako postrehol už Riman Macrobius: „Nič nie je také neznášanlivé ako neznalosť.“ (A netreba zabúdať ani na mužský testosterón.) Mimochodom, Vilfredo Pareto si všimol, že najväčší rozmach Benátok nastal vtedy, keď vylúčili intelektuálov z vládnutia. Naopak, obrovskú čínsku ríšu s jej tisícročnou kultúrou priviedli mandaríni do bezvýznamnosti a do podriadenosti susedom.

No nielen grécke filozofické dedičstvo zdravého rozumu sa začína prehadjávať. Platí to aj pre demokraciu. Veď ako sa dá budovať demokracia a hlavne dobrá spoločnosť, keď celý duchovný život je nahradený ľavičiarскими propagandistickými heslami? A bez diskusie? Starí filozofi diskutovali o rôznych politických systémoch, čo teraz si už ani nevieme predstaviť. Platí jedna totalitná definícia, ktorá slovo demokracia iba využíva ako zaklínadlo, ako takú súčasnú *abakadabru*. A názorový teror sa začína pritvrdzovať, čo je logické, pretože čím väčší nezmysel, alebo čím perverznejšiu historickú lož treba presadiť, tým brutálnejšia musí byť represia. Presne ako za komunistickej totality, veď staré kádre sú všade. A snahu o poznanie skutočnosti vystriedalo citovanie módných fanatických neomarxistov, alebo dokonca nenávisťného hlupáka Marxa. Myslenie predsa bolí.

Na záver už len treba zdôrazniť to, čo veľa intelektuálov, aj keď zdanlivo nezaujate debatujú o Grécku, veľmi rado zamlčava: vrchol, zavŕšenie ako aj symbolicky to najdôležitejšie na Akropole vždy bol: CHRÁM. Veľký a parádny, ako povznášajúca duchovná potreba, ale aj z vďačnosti. Bez náboženstva by nijaká grécka kultúra neexistovala.

Ján Litecký Šveda

predseda PV ZPKO

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja • **Vydavateľ:** PV ZPKO, založený v roku 1990 pod názvom Konfederácia politických väzňov Slovenska (KPVS) • **Séfredaktorka:** Eva Zelenayová • **Redakčná rada:** Ján Košíar (predseda), Bruno Čanádý, Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Ivan A. Petranský, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová • **Adresa redakcie:** 811 06 Bratislava, Obchodná 52 • **Telefón:** 02-5263 8156 • **e-mail:** ustredie@pv-zpko.sk • **webová stránka:** www.pv-zpko.sk • **IČO:** 00679879 • **Cena jedného výtlačku:** 2 EUR • **Predplatné 20 EUR/kalendárny rok** • **Predplatné pre zahraničných abonentov: 50 USD** vrátane poštovného. • **Číslo účtu v Prima banka Slovensko, a.s.:** SK74 3100 0000 0040 0012 8109 • **EV:** 3851/09 • **Tlač:** PRINTLAND, s.r.o. • **Nevyžiadané rukopisy nevraciamy** • **ISSN:** 1338-404X • **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

SPÝTALI SME SA

JOZEFA DEČA

● Ako sa vám žije dnes?

Tak, ako celý slovenskej spoločnosti, ktorá sa topí v informačnom marazme. Máme zaručenú pluralitu názorov, ale aj chaos demokracie. Televízia, rozhlas, internet, sociálne siete prinášajú obrovské množstvo informácií, právd, poloprávd a lží, ktoré vyvolávajú napätie a agresivitu u ľudí s labilnou povahou. Množstvo informácií, ktoré sa nedajú skontrolovať a sofistikovaný spôsob propagandy vyvolávajú de-

presie a úzkosť u labilných ľudí. Niektoré politické subjekty najmä z radov opozície opakovaním zlých správ podporujú polarizáciu spoločnosti. Občianskou spoločnosťou lomcujú emócie a upadá kritické myslenie. Na to, že privatizácia štátneho majetku oslabila silu štátu a jeho vlád už málokto pomýšľ.

Mení sa rozloženie síl. Oligarchovia z pozadia manipulujú s masami a tlačia ľudí do politických zápasov. Človek hnaný propagandou ide protestovať na námestie. Ak ho zastaví reportér televízie alebo rozhlasu nevie jasne povedať svoj názor, ktorý by bol založený na kritickom myslení. **Pokračovanie na 7. strane**

Moderné je utápať sa v nemravnosti?

Naša organizácia si v tomto roku pripomína 35 rokov svojej existencie. Prístup k samostatnosti štátu rozdelil aj našu organizáciu. Časť, ktorá sa stotožnila s odmietnutím štátnej samostatnosti, ako to urobili poslanci NR SR za KDH, odišla a vytvorila mýtus, že iba členovia KDH môžu byť členmi organizácie protikomunistického odboja. Dodnes (pod starou značkou KPVS) podporujú politiku KDH, hoci toto hnutie permanentne zlyháva práve v hodnotových otázkach. Najskôr to bolo spojenectvo s komunistami v SDĽ na rabovaní štátu, ktorý nechceli, v súčasnosti s progresívnymi komunistami v PS.

Stáť na pozíciách politických väzňov komunizmu v dnešnej dobe je nesmierne ťažké. Politika zmenila svoju podobu a stáva sa čoraz menej čitateľná. Najmä pre tých, čo podliehajú mediálnej propagande. „Opozícia nemôže použiť svoju najmocnejšiu zbraň proti vláde. Upozornili na to už aj Brusel“, znel bombastický titul na Aktualitách.sk, teda na stránke webového denníka, ktorý spolu s denníkmi Sme a N patria do mainstreamu, po starom medzi mienkotvorné denníky.

Aktuality.sk obviňuje vládu z toho, že nechce dovoliť opozícii, aby ju odvolala!!! A dokonca ju obviňuje z nedemokratického vládnutia. Ba informujú o tom už aj Brusel!!! Na pomoc prichádza denník N, ktorý zostavil akčnú štvorku v zložení Marián Leško, Martin M. Šimečka, Matúš Kostolný a Tomáš Hudák, ktorí diskutujú s verejnosťou o tom Ako zachrániť demokraciu. V Bratislave napríklad v Divadle P. O. Hviezdoslava (DPOH). Napríklad ateista Leško o tom, prečo Cirkev podporila novelu Ústavy SR, kde sa konštatuje, že po-

hlavia sú len dve a že je rád, že v KDH sa našli poslanci František Mikloško a František Majerský čo povedali, „že čo je protidemokratické, to je aj protikresťanské“ a hlasovanie o novele ústavy neprešlo. Takže podľa akčnej štvorky dve biologické pohlavia sú vlastne nedemokratické, čím sa otvorene postavili proti Bohu, lebo on nás takto stvoril. A pomohli im poslanci za KDH!

Na prvý pohľad azda absurdnosť, no nie vtedy, ak si spomenieme, čo sa spievalo v Internacionále, takej blízkej najmä Leškovi a Šimečkovi: „...rozboríme sveta starý základ...“ A postavíme Nový svetový poriadok, o čom snívajú dnešní pokračovatelia marxistov. Trebárs progresívcia na čele s najmladším z trojice Šimečkovcov. A tu treba poznamenať, že hlasovanie o zmene ústavy iba ukázalo,

SLOVO SVEDECTVA

ako je spoločnosť naďalej polarizovaná. Na tých, čo podľahli pokušeniu byť modernými a teda vykostili hodnotové dedičstvo zo svojho života a tých, čo sa nedali pomýliť moderným slovníkom, veria zdravému rozumu i svojmu hodnotovému nastaveniu.

Kým komunisti bez zábran nastolili do škôl ateistickú výchovu, novodobí komunisti pretláčajú do škôl agendu LGBTI. Obidva smery rozkladajú morálku, mravný základ človeka. Proti komunistom sa postavili ľudia, ktorých odkaz dnes zosobňuje naša organizácia.

V minulosti sa médiá považovali za strážcov demokracie. No tento naratív už dávno neplatí. Isté politické kruhy globalistického zamerania jednoducho stratili akékoľvek zábrany a z médií urobili hrubý propagandistický nástroj. Dobré vedia, ktoré skupiny obyvateľst-

va nemajú na to, aby k médiám pristupovali s kritickým myslením. Nehovoriac o tých, čo sa sami stali nástrojom plnenia cudzích záujmov. Názorne to predviedol otec predsedu PS Michala Šimečku, keď povedal, že Mečiar porazili pomocou peňazí Sorosa.

Napísať, že opozícii nedovolí koalícia odvolať vládu je taký nezmysel, že je priam urážkou čitateľov denníka Aktuality.sk. Hovorí totiž o tom, že nemajú ani poňatia o parlamentnej demokracii. Prečo by koalícia mala dovoliť opozícii odvolať jej vládu? Vyhrala voľby, má väčšinu v parlamente, preto vládne. To iba ten „zlý“ Mečiar dovolil opozícii prostredníctvom jedného výboru NR SR, kde mala opozícia väčšinu, kontrolovať všetko, čo si odhlasovali...

Manipulácia verejnej mienky na Slovensku je z roka na rok primitívnejšia, priehľadnejšia. Stále viac využíva emócie a dokonca aj nízke pudy človeka. Veď keď si niekto prečíta, že opozícia už informovala Brusel o nedemokratickosti súčasnej vlády, bude jej dôverovať? Asi sotva.

Členovia našej organizácie si veľa vytrepali za svoje kritické myslenie. Odmietali totalitu komunistického režimu, trvali na svojom vlastenectve. Rok 1989 mal byť rokom pochovania starého režimu a otvorenia sa slobode v najširšom slova zmysle. Slovensko sa stalo súčasťou mnohých medzinárodných organizácií, ibaže nie všetky majú s ľudstvom dobré úmysly. Ak podporujú strany, médiá a mimovládny sektor v šírení ideológií zameraných proti prirodzenosti ľudského druhu, predstavujú kultúru smrti. A tú odmietol aj sv. Ján Pavol II.

Eva Zelenayová

šéfredaktorka

Čo si myslia osobnosti o nás

Existuje taká fáma v spoločnosti, že kto nie je v médiách, akoby nejestvoval. Ak by to malo platiť, nuž organizácia politických väzňov by už dávno nejestvovala. Nebýva na stránkach novín a nezdobí ani webové stránky. A predsa združuje to najlepšie, čo národ má – ľudí, čo nemenia svoje názory s príchodom nových režimov a aj za cenu obetí bojujú za základné ľudské hodnoty a práva. Pri príležitosti 35. výročia vzniku našej organizácie sme položili vybraným osobnostiam anketovú otázku. Nie všetci našli odvahu vyjadriť sa.

● Pred 35 rokmi politickí väzni bývalého režimu založili Konfederáciu politických väzňov Slovenska, aby sa nezabudlo na zločiny komunizmu. A aby sa aj v názve objavil fakt, že ide o protikomunistický odboj, odhlasovali v roku 1999 zmenu názvu. Myslíte si, že postavenie Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja v súčasnej spoločnosti zodpovedá vážnosti jeho poslania?

Jerguš SIVOŠ
predseda Správnej rady
Ústavu pamäti národa

Združenia bývalých politických väzňov majú v spoločnosti nezastu-

teľnú úlohu v udržiavaní historickej pamäte, najmä v zachovávaní spomienok svojich členov, ale aj v organizovaní spomienkových a pietnych podujatí, ktorými verejnosti pripomínajú temné obdobia našej minulosti a vzdávajú úctu obetiam nedemokratických režimov. Pôsobenie bývalých politických väzňov na báze občianskych združení považujem za vzorovú ukážku fungovania občianskej spoločnosti a slobodného združovania sa občanov. Som rád, že týmito združeniami Slovenská republika poskytuje finančné dotácie, bez ktorých by nemohli vykonávať svoju činnosť, alebo aspoň nie v súčasnom rozsahu. Finančná podpora zo strany štátu by mohla byť, tak ako v každom sektore občianskej spoločnosti, vyššia a o to viac oceňujem nezaplatenú prácu členov a najmä centrálnych a lokálnych funkcionárov združení.

Teší ma tiež účasť verejných činiteľov na podujatiach organizovaných združeniami bývalých politických väzňov bez ohľadu na to, aká vláda je pri moci. Táto, hoci len symbolická podpora, je uznaním vďaka nielen politickým väzňom, ale aj ostatným účastníkom odboja proti nedemokratickým režimom, a to tak zo strany jednotlivých verejných činiteľov, ako aj úradov, ktoré vedú.

Ivan A. PETRANSKÝ
historik, v rokoch 2007 – 2013
predseda Správnej rady
Ústavu pamäti národa

Postavenie politických väzňov a bojovníkov proti komunizmu (a ich organizácie) v spoločnosti je dlhodobo výrazne nezodpovedajúce ich dejinnému významu. O adekvátnom zadostučinení, aké by si zaslúžili, vonkoncom nemožno hovoriť. Do značnej miery to súvisí s problematickým vývojom slovenskej spoločnosti za posledných tridsaťpäť rokov, keď nielenže neprišlo k dostatočnému nastaveniu zrkadla našej minulosti, ale neraz priam oživa pokrive-

ný pohľad na dejiny Slovenska, no aj celej Európy, po roku 1945. Hoci naráatív komunistického režimu, ktorý sa nám dlhodobo vnucoval ako jediný správny, už vo svojej najprimitívnejšej podobe prezentuje málokto, v sofistikovanejšej forme prežil, keď sa zbavil otvorene marxistického náteru (a niekedy sa paradoxne tvári až protikomunisticky), no svoj pôvodný obsah si zachoval. Dôsledkom je historické bezvedomie, v ktorom naša spoločnosť žije. V takomto prostredí neprekvapuje, že politickí väzni nie sú všeobecne vnímaní ako významní hrdinovia, ktorí by mali byť postavení na najvyšší piederstál.

S tým je spojený aj spôsob, ako k politickým väzňom a bojovníkom proti komunizmu pristupujú politické elity. Ako skupina obyvateľov, ktorá je málo zaujímavá z hľadiska dosiahnutia volebných výsledkov, zostávajú na okraji záujmu, a to v stranách naprieč celým politickým spektrom. Obyčajne, keď sa podarilo niečo pozitívne dosiahnuť v tejto oblasti politickou cestou, stáli za tým skôr nadšení a odhodlaní jednotlivci (a to tiež naprieč politickým spektrom). Tým patrí vďaka za to, že existujú zákony, ktoré pravdivo definujú komunistický režim a odboj proti nemu, vytvárajú predpoklady pre jeho výskum a dokumentáciu, ako aj uznávajú prínos politických väzňov a – aspoň čiastočne a v symbolickej rovine – im priniesli finančné odškodnenie. Celkovo je to však veľmi, veľmi málo.

Anton SELECKÝ
publicista, bývalý disident
a politický väzeň

Keď sa po Novembri 1989 založila Konfederácia politických väzňov, považoval som to za prirodzené. Lebo to, čo za komunistického režimu bolo prísne tajné, resp. zakázané pomenovať a aj šíriť, sa malo prirodzene dostať na svetlo, zmapovať aj zachovať. A to prenasledovanie občanov za postoje a činnosť proti totalitným zákonom aj praktikám. Názov Konfederácia politických väzňov ešte neupresňoval zmysel tejto organizácie. Neskorší Zväz protikomunistického odboja už jasnejšie pomenoval onen štátút „politických väzňov“. Žiaľ ako sa ukazuje, aj vzhľadom na to, že všetci aktéri totalitných represíí si proste len tak „preplávali“ bez úhony do nového spoločenského usporiadania štátu, stala sa činnosť týchto spomienkových organizácií - iné pomenovanie pre ne nemám - (ako aj samotného Ústavu pamäti národa) len veľmi úsporne a opatrnicky vedená a udržiavaná.

Novembrová dohoda s KSČ dodnes nesie svoje neblahé plody. Predpokladal som, že Zväz protikomunistického odboja bude mať v spoločnosti vážne slovo, bude morálnou autoritou, a bude aj pozitívne ovplyvňovať slovenskú spoločnosť. Prinajmenšom zväz mal byť prizývaný resp. konfrontovaný s legislatívnymi procesmi v našom zákonodarstve alebo pri

hodnotení a výbere politikov. Žiaľ, situácia je úplne iná. Protikomunistickí odbojárí sú dnes nanajvýš – síce akože rešpektovaní - ako nejakí pamätníci a maskoti odvahu v dobách minulých (ak sa vôbec o nich ešte hovorí) a občas ich pri nejakom výročí spomenú, vytiahnu pred kamery či udelia nejaký „pliešok“ – s prepáčením, alebo im vyjde kniha s nákladom rozprávky O psíkovi a mačičke. A tí, ktorí by sa o tom všetkom mali učiť na školách – tým vymývajú mozgy novodobí „totalitáci“ progresívci. Náprava krívd resp. aspoň nejaký odraz a váha v spoločenskom postavení „vážna svedomia“ sa dostali do čisto virtuálnej podoby. **A tak sa akosi spomína, reční, zapalujú sa sviečky, občas sa pred hŕstkou preživších odhalí nejaká tabuľa, navštevujú sa väznice, a ... ďalej už neviem.** A nevedia to ani naši mladí. Premnohí už nevedia ani to, kto bol Dubček – komunista. Zato dobre vedia, kto je to napríklad Miki Černák - ale už radšej končím.

Juraj HURNÝ

syn dlhoročného jáchymovského politického väžňa, operný spevák, 41 rokov pôsobil na operných ja-

viskách a koncertných pódiiach západnej Európy i zámoria, autor kníh o komunistickej diktatúre žijúci v rakúskom Grazi.

Aké je postavenie Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja v súčasnej spoločnosti

názorne ilustruje fakt, že si svoj časopis Svedectvo, svoju tribúnu názorov a prezentáciu svojho jestvovania musia vydávať ako samizdat, pretože bývalý minister vnútra napriek vládne uzneseniu o štátnej dotácii rozhodol, že jeho rezort tento časopis tabuizovaných faktov financovať nebude. Keďže toto rozhodnutie malomocného ducha trvá doteraz, zbierajú sa väzni i sympatizanti a dávajú groše dokopy, aby ich Svedectvo mohlo vychádzať. To je fakt, aký nemá obdobu v žiadnej civilizovanej krajine, za čo sa môžu hanbiť politici majúci moc a vplyv v tomto štáte. Pritom vážnosť posolania Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja je práve v súčasnej spoločnosti nepopierateľná.

Je to veľmi smutný obraz súčasného Slovenska, ktoré si neváža ľudí, čo na rozdiel od všetkých kolaborantov s komunistickým režimom prejavili odpor i odvahu, za ktorú zaplatili stratou slobody a neraz i života. V každom inom národe sú takéto hrdinovia ozdobou štátu, a vzorom morálky, iba u nás sú nielen ignorovaní, ale je aj badateľná snaha ich činnosť znemožňovať a ich varujúci hlas umlčať.

Mainstreamové médiá sa o politických väzňov nezaujímajú, nepíšu o nich, ani len pri rôznych historických výročiach súvisiacich s tretím odbojom, a tak títo martýri boja za slobodu a demokraciu, pre slovenskú verejnosť akoby nejestvovali. Jedno naše príslovie hovorí, že ryba smrdí od hlavy, čo platí aj u nás. Veď bývalá prezidentka si nenašla ani raz čas ísť sa pokloniť k pamätníku obetí komunizmu na cintoríne v bratislavskej Vrakuni.

Našťastie terajší prezident si uvedomil podlžnosť slovenskej spoločnosti voči politickým väzňom a prišiel položiť veniec k pamätníku slovenských martýrov.

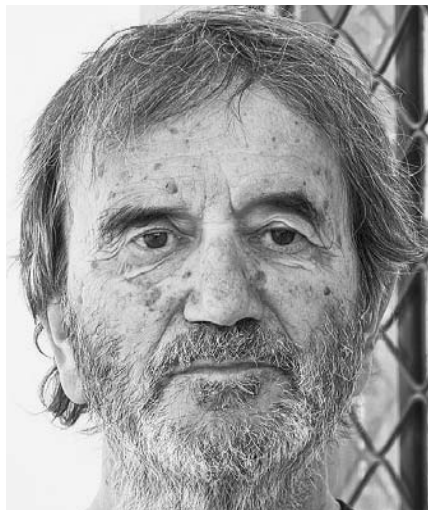
Kvôli úplnosti treba však uviesť, že na slovenskú spoločnosť veľmi negatívne zapôsobil fakt, keď sa malá skupinka rebelov oddelila od materskej organizácie a na radosť všetkých komunistov a neomarxistov založila paralelnú organizáciu politických väzňov.

Pokračovanie na 6. strane

Čo si myslia osobnosti o nás

Pokračovanie z 5. strany

Doc. Vladimír HAVRILLA
akademický sochár

Politickí väzni z komunistických čias sú ešte stále medzi nami. Ja som bručal v base v Justičnom paláci v roku 1976.

Ale pripomeňme si aj tých, ktorí nedávno pre Slovensko veľa urobili. Bol to A. Škarvan, prvý odopierač vojenskej služby (môj vzor), A. Hlinka, kňaz J. Maliarik, prezident J. Tiso. A. Mach sa po roku 1968 stretával na káve so spisovateľom J. Špitzerom, autorom knižky *Nechcel som byť žid*. Ten zoznam by mohol byť dlhý, ale my musíme hľadať historické fakty, dokonca aj navrhovať modely budúcnosti, tak, ako to robili slovenskí politici pred nami. Špitzer bol môj sused, on sám mi hovoril, že Mach po prepustení z väzenia v roku 1968 chodieval k nim do bytu na Križkovej ulici v Bratislave a spolu diskutovali aj o Slovenskom štáte. Asi aj pri káve a zákuskoch.

V nedeľu večer v roku 1995 som išiel po Križkovej smerom do mesta. Pred bránou stál Špitzer a fajčil. Cez cestu dosť hlbokým hlasom sa ma opýtal - Kam ideš? - Do kostola, - odvetil som. - Pomodli sa aj za mňa, - odpovedal Špitzer. O dva mesiace zomrel.

V tom byte bývala aj jeho dcéra Zuzana Szatmáry. Mohla by potvrdiť či k nim chodil Mach.

Prof. PhDr. Róbert LETZ, PhD.
Katedra histórie a didaktiky
dejepisu Pedagogickej fakulty
UK v Bratislave

Politickí väzni komunizmu sú veľkým mravným kapitálom celej slovenskej spoločnosti. Ich odvaha, nasadenie za obranu základných hodnôt pravdy, slobody a humanizmu je dôležitou skúsenosťou, ktorú by mala akceptovať súčasná spoločnosť. Politických väzňov postupne ubúda, ostávajú však ich rodinní príslušníci, ktorí môžu aspoň čiastočne vyplniť ich miesta a nieť ďalej odkaz svojich príbuzných. Politických väzňov komunizmu na Slovensku reprezentujú dve organizácie: Zväz protikomunistického odboja a Konfederácia politických väzňov. Práve rozdelenie politických väzňov

podľa rôznosti politických názorov do týchto dvoch organizácií považujem za problém, ktorý má dopad aj na postavenie oboch organizácií v spoločnosti. V záujme vierohodnosti odkazu politických väzňov je potrebné preklenúť staršie animozity i politickú názorovú rozdielnosť a pracovať na zjednotení oboch organizácií. To zvýši kredibilitu politických väzňov komunizmu a zabezpečí väčší dosah na spoločnosť.

Prof. PhDr. Jozef M. RYDLO
člen Slovenského ústavu v Ríme

S pojmom politický väzeň som sa stretával od malička. Otcov starší brat Karol, kariérny dôstojník, sedel v Leopoldove, potom pracoval kdesi v bani. Niekde v Česku bol „sústreďný“ jezuita P. Ján Schmidt, brat krstnej mamy Juraja, môjho brata. Pozatvárané boli mníšky – priateľky mojej tety. Kamarátov otec, univerzitný profesor, „učil“ v kameňolome... Najprv prišiel domov strýko, nemohol sa nikde zamestnať. Potom sa vrátil páter, aby ako šesťdesiatnik robil nosiča u zeme-meračov, a potom teta Brigita, aby robila umývačku mŕtvol kdesi v márnici. Pamätám si, keď sa z väzenia vrátil otcov spolužiak z univerzity Gustáv Husák. Kde-kto mu zazlieval, že sa s ním chodieval občas prechádzať do „pionierskej“ záhrady... Mali sme malý byt a veľa strachu v ňom. Otec čítal Erenburgov *OTTEPEĽ*, Bednárove *Hodiny a minúty* a Husákovu klepanicu, z ktorých vzišlo vymiškované *Svedectvo o SNP*. A potom prišiel Solženicynov *Jeden deň Ivana Denisoviča*, Mňačkovej *Oneskorené reportáže*, Kaliského *Obžalovaný, vstaňte!* Na Novej scéne inscenovali Majakovského *Kúpeľ* i *Plošticu*, v Divadle P. O. Hviezdoslava Karvašovo *Zmŕtvychvstanie deduška Kolomana*. Rok 1968 a Dubčekova jar.

Dnes si už len málokto spomenie na SONOĽUP alebo K 231. Mal som dvadsať rokov, keď som sa ocitol v Dome lodníkov. S tešiteľom P. Kamilom Vančom som bol na zakladajúcom zhromaždení prvého občianskeho združenia slovenských politických väzňov „Slovenskej organizácie na ochranu ľudských práv“. Bol som tam najmladší. Videl som ubolené tváre preživších, desiatky dokaličených mužov i žien, stovky a stovky zničených životov... Nádejali sa, že Dubčekova jar im vráti dôstojnosť. Vtedy vznikli prvé diferencie medzi politickými väzňami. Česi chceli rehabilitovať len tých, ktorých postihol zlopovestný paragraf

231. Slováci bez rozdielu všetkých tých, ktorí boli po roku 1945 nespravodlivo stíhaní, súdení, trestaní, vešaní... Všetko „vyriešil“ 21. august 1968 a vojenská okupácia. **Komunistická normalizácia zreštaurovala totalitný režim.** Pribudli noví politickí väzni, noví mŕtvi, noví vrahovia. Ale aj noví

odporcovia režimu. Exulanti. Disidenti, samizdaty, tamizdaty. Až sa 16. novembra 1989 komunistický kolos zosypal ako hrad na pieskovisku!

Na jar roku 1990 som nebol na zakladajúcom zhromaždení Konfederácie politických väzňov. Bol som v exile, žil som životom dobrovoľného vyhnanca. Až keď Slovensko obnovilo svoju štátnu samostatnosť, stal sa zo mňa navrátiliec. So smútkom som pozoroval, ako nový režim, najprv česko-slovenský, potom slovenský, odsúva na vedľajšiu koľaj tak aktívnych odporcov totalitného režimu, ako aj zástancov štátnej samostatnosti Slovenska. Politických väzňov. Exulantov. V novom ústavnom ustrojení nové privatarizačné elity hodili slovenských exulantov cez palubu veľmi rýchlo. Z bývalých muklov si niektoré politické zoskupenia urobili najprv ozdobný prívlastok a potom, keď upevnili svoju moc, urobili si z nich onucu. A nezáležalo na tom, ktorá

garnitúra ovládala mocenské páky obnoveného slovenského štátu. Najbolestnejšie bolo bezmocne sa prizerať, ako vládnuce sily vymierajúcich muklov nielenže rozdelili na „našich“ a na „ich“, ale, odvolávajú sa na vraj právny štát, nechali politických väzňov a ich zbadačené rodiny žiť na periférii demokratickej spoločnosti, zatiaľ čo ich režimistickí korisťníci, trýznitelia, žalárnici, prokurátori a sudcovia s krvou na rukách sa tešili z beztriestnosti za spáchané zločiny proti elementárnej ľudskosti a mohli si hovieť v pohodlí „výsluhových dôchodkov“. Je truchlivé konštatovať, že za uplynulých tridsať rokov žiadna vláda politickým väzňom substanciálne nepomohla. Dnes vymreli, najstarší dožívajú. Zatrpknutí, že odchádzajú do zabudnutia ako páriovia spoločnosti, o ktorej slobodu sa zaslúžili a obetovali to najvzácnejšie čo mali, vlastné životy. A *Naše svedectvo* prebýja *Svedectvo*, pričom *Pamäť národa* fliaska pamäť národa.

SPÝTALI SME SA

Pokračovanie z 3. strany

JOZEFA DEČA

● Ako sa vám žije dnes?

Nevyjadruje zásady, iba skratkovito reprodukuje jednoduché heslá. V podstate väčšina protestujúcich občanov nemá ani potuchy, čo je za vecou a kto má z demonštrácie zisk alebo výhodu. Predpoklad zmierenia medzi koalíciou a opozíciou dlhodobo absentuje. Nezmieriš vlastenca s čechoslovákom, progresívca s kresťanom. Ľudia musia rozhodnúť vo voľbách. Ak by však vyhrala súčasná opozícia, tak vzhľadom na jej ideologické zameranie, vzdelanie a mentálne nastavenie by sme mohli iba dúfať, že nám bude Pán Boh milostivý.

Odchádzajúci americký prezident Biden vo svojom prejave upozornil na skutočnosť, že svetom manipulujú bohatí ľudia a nastupuje umelá inteligencia vytvorená finančnými skupinami. V médiách sa objavila informácia, že manuál na organizovanie demonštrácií opozície písala umelá inteligencia. Výrazy, ktoré sa tam objavili, spôsobili značné znepokojenie. Čo hovorí o umelej inteligencii Elon Musk?

Citujem: „S umelou inteligenciou musíme narábať opatrne, pretože predstavuje pre ľudstvo existenčnú hrozbu. Je nevyhnutná regulácia na národnej a medzinárodnej úrovni, aby sme s jej používaním nespáchali čosi šialené.“ O. Lascar v knihe *Svet podľa Elona Muska* na str. 14 uvádza: „Program Watson od IBM sa stal prvou umelou inteligenciou, ktorá v americkej televíznej súťaži *Leopardy!* (Riskuj!) porazila živého protivníka. Neurónové siete začali robiť pokroky v oblasti rozpoznávania obrázkov (tamže str.143).“ Taktiež musíme dať pozor na morálku, ktorá je nad zákonom. Súčasný svet sa snaží morálku vyplývajúcu z kresťanských zásad aktualizovať a relativizovať až to vyvoláva morálnu degeneráciu, keď krajinu cez médiá zaplavuje morálna špina všetkého druhu. Nové prvky pri ovládnutí sveta ničia tradičné hodnoty podsúvaním liberalizácie, pornografie, rozvodov a eutanázie.

Čo je príčinou tohto konania? Súčasný prevrat vo svete má korene v osvietenstve 18. storočia, ktoré povýšilo rozum nad vieru a začalo vzbúrou proti pravdám Cirkvi. Dnešný človek často stráca zmysel života. Roky ateizácie nalomili ľudovú zbožnosť nášho národa. Mladá generácia vychovaná v ľudovej zbožnosti svoju detskú vieru v dospelosti stráca, pretože sa nevedeláva v náboženskej literatúre, neprehľbuje svoju vieru a detská vieru v Boha zaniká vo víre bežných životných problémov. Náš človek si na Boha spomenie iba pri tragédiách, alebo smrti najbližšieho, v bežnom živote ho nepotrebuje. Ako hovoria naši bratia Česi „ľudia sa premenili na tzv. necistov, čiže Neco je tam hore.“

Slovensko je postavené pred nový problém. Vedenie EK vyhlásilo nové zbrojenie. Nikto nevie definovať, akú úlohu má v tom naša krajina. Na začiatku treba definovať o aké peniaze ide? Bude to dotácia z fondov EÚ alebo obyčajná pôžička, ktorá v konečnom dôsledku ťažko poškodí hospodárstvo nášho štátu? Bude to útočná alebo obranná výzbroj? Zistil niekto akú veľkú armádu unesie hospodárstvo našej krajiny, aby sa neznižila životná úroveň obyvateľstva a nenastala chudoba regiónov, ktoré sú postihnuté nezamestnanosťou? Zistil niekto či obyvateľstvo našej vlasti by súhlasilo so znížením životnej úrovne a podporovalo by armádu? Aké karty má v rukách slovenská politická reprezentácia? Slovensko je závislé na ruskej rope, ruskom plyne a hlavne na ruskom jadrovom palive. Na druhej strane sme exportná krajina najmä v oblasti automobilového priemyslu, ktorý vykazuje vyššie daňové zaťaženie a pokles odbytu. Denne vyše tisíc kamiónov dováža poľnohospodárske produkty kvôli rozbitému poľnohospodárstvu nesprávnymi politickými rozhodnutiami. Zbrojárskeho priemyslu, čo nám zostalo, je úzko špecializovaný a nepokrýva potreby armády. Máme veľké problémy so zastaralou infraštruktúrou (cesty, mosty, diaľnice) a nedostatočné stavebné kapacity. Môže štát za takýchto podmienok zbrojiť a tým sa nepriamo vyhrážať jadrovej veľmoci? Súdny človek si odpovie sám. Nuž, tak sa nielen mne dnes žije.

Pripravila
Eva Zelenayová

Teror voči veriacim v roku 1949

V roku 1949 upozorňovali slovenskí kňazi na nebezpečenstvo, ktoré hrozilo zo strany štátu založením štátnej Katolíckej akcie. Kňazom, ktorí prečítali pastiersky list „Hlas biskupov a ordinárov v hodine veľkej skúšky“ hrozilo zatýkanie a väzenie. Po celom Slovensku veriaci bránili svojich kňazov aj za cenu vlastného prenasledovania.

V Dolnej Krupej si udalosti spred 76 rokov pripomenuli 19. júna tohto roku. Sv. omšou, kladením vencov pri pamätnej tabuli, prednáškami v kultúrnom dome, odovzdávaním pamätných listov ÚPN účastníkom vzbury a diskusiou. Spomienkové stretnutie organizovala obec Dolná Krupa. Zúčastnil sa na ňom predseda Správnej rady ÚPN Jerguš Sivoš, starosta obce Marek Dekan, pán farár František Bačík, predseda PV ZPKO Ján Litecký Šveda, predsedníčka RO PV ZPKO Eva Hluchová a ďalší hostia. Na po-

Účastníci spomienkového stretnutia v kultúrnom dome v Dolnej Krupej.

Foto Vendelín Šuran

dujatí odzneli prednášky o Katolíckej cirkvi na Slovensku po nástupe komunizmu, o vysielaní Rádia Vatikán aj o štátnej Katolíckej akcii. Podrobnejšie sa k spomienkovému stretnutiu v Dolnej Krupej vrátíme v nasledujúcom čísle Svedectva.

(red)

Július Homola vo večnosti

Iba tri mesiace potom, čo sme Julkovi Homolovi gratulovali k okrúhlemu jubileu 95 rokov, navždy opustil svojich blízkych. Na smútočnom akte našu organizáciu zastupovala pani Margita Zimanová, predsedníčka RP PV ZPKO v Žiari nad Hronom. Prítomným sa prihovarila: „Bolestne sa nás dotkla smutná a nečakaná správa o náhlom odchode nášho drahého člena spomedzi nás. Veď 15. marca tohto roku sme mu prišli blahoželať k jeho 95. narodeninám. Prijal nás s úsmevom na tvári a bolo vidno, že je rád, že sme prišli. Jeho heslo bolo: Musíme si pomáhať. Bol zakladateľom našej regionálnej pobočky v roku 1990. Veľmi nám pomáhal. Odhalili sme päť pamätných tabúl. Písal básne i listy politikom. Navrhoval texty na pamätné tabule. A zabezpečil aj samotné hliníkové tabule pre potreby našej pobočky.“

Po poprave prezidenta prvej Slovenskej republiky Jozefa Tisu ŠtB zaistila 170 študentov, medzi nimi aj Júliusa Homolu. Pre Svedectvo č. 11/2016 k tomu povedal: „Už 16. septembra ma z druhej vyučovacej hodiny (v maturitnom ročníku, pozn. red.) vytiahli príslušníci ŠtB a odviezli do Bratislavy, do budovy U dvoch levov. Po troch dňoch vydali na mňa zatykač a odviezli do väznice krajského súdu, kde som si „užil“ jede-

Pohreb Júliusa Homolu.

Foto archív

nást mesiacov vyšetrovacej väzby.“ Len preto, že na protest v deň popravy prezidenta neprišiel do školy.

Július Homola sa nikdy nezmieril s ateistickým komunistickým režimom. Nebojácne upozorňoval štátne inštitúcie, redakcie aj prezidenta republiky na útlak veriacich, na nepravdivé zobrazovanie našej histórie. Jeho korešpondenciu naša organizácia vydala knižne. Aktívne pôsobil v našej organizácii po celý svoj bohatý a statočný život.

Pridávame sa k záverečným slovám príhovoru pani Zimanovej: „Odpočívaj pokojne v krásnej rodnej zemi, ktorú si mal tak veľmi rád. Tvoju pamiatku si zachováme v srdciach.“

Eva Zelenayová

Storočnica otca Krapku

V stredu 25. júna 2025 sa naša organizácia zúčastnila na odhalení a požehnaní pamätnej tabule v Trnave - Kopánke, pri príležitosti 100. výročia narodenia pátra Emila Krapku SJ.

Otec Krapka (1925-2017) bol rektorom Teologického inštitútu sv. Alojza, spisovateľom, prekladateľom, väzňom

pre vieru a zakladateľom speváckych zborov. Aktu odhalenia a požehnania pamätnej tabule predchádzala sv. omša vo Farskom kostole Panny Márie Pomocnice kresťanov. Hlavným celebrantom bol P. Jozef Šofranko SJ, provinciál Spoločnosti Ježišovej. Podujatie organizovala KPVS.

Eva Hluchová

predsedníčka RO PV ZPKO v Trnave

Šimečkovci v našej minulosti i prítomnosti

Tému piatej kolóny sme načali minule, dnes zaostrieme na jeden rod z jej prostriedku. Pripomeňme si, že spojenie „piata kolóna“ použil generál Emilio Mola v čase španielskej občianskej vojny v rokoch 1936–1939. Ozbromené sily, ktorým velil a ktoré mali dobyť Madrid, sa skladali zo štyroch skupín, po španielsky *colmnas*. Generál vtedy oznámil, že ďalšou, „piatou kolónou“ sú ich sympatizanti vnútri Madridu, ktorí im s dobýjaním mesta pomôžu.

A takáto piata kolóna slúži na rozbitie národa či štátu oveľa účinnejšie a zákernejšie, ako cudzí diplomati či radcovia – aj keď nik nepochybuje ani o ich úlohu.

Kto je našou piatou kolónou? Značná časť „elity národa“, ktorá sa otvorene prejavila v roku 1991. V marci a potom v septembri, keď „celým svojím bytím“ sa 319 a 891 občanov a občianek (tak sa to vraj patrí písať), teda dovedna 1210 osôb sa postavilo proti snahám o samostatnosť Slovenska. Ich zoznam priniesol Kultúrny život z 2. marca a z 23. septembra 1991. Keď neuspeli, po 1. januári 1993 zmenili stratégiu: postavili sa do čela nového štátu a začali ho viesť „svojimi cestami“. Najprv zvrhli Mečiara – Martin M. Šimečka, prostredný z rodu priznal, že s prispelením peňazí Sorosa – a takmer pripravili o život Fica. Politickú i mediálnu scénu ovládli ich mimovládky financované zo zahraničia a aj z nášho štátneho rozpočtu. Odporcovia štátu prijali posty vo vláde, a nehnusilo sa im byť jeho predstaviteľmi v zahraničí, ani obsadiť špičkové pozície v kultúre a žurnalistike: Ivetta Radičová, Martin Porubjak, Rudolf Zajac, Rudolf Chmel, Pavel Demeš, Magda Vášáryová, Martin a Zora Bútorovci, Emília Vášáryová, Milan Lasica, Zuzana Kronerová, Marián Labuda, Martin Huba, manželka Feldekovej, Ján Füle, Tomáš Janovic, Zuzana Szatmáry, Ján Štrasser, Pavel Vilikovsky, Miloš Žiak, Peter Breiner, Peter Lipa, Soňa Čechová, Katarína Zavacká, František a Olga Gyárfášovci a mnohí ďalší podpisovatelia a podpisovateľky. Aj onen prostredný Martin M. Šimečka.

Vypratávači slovenskosti

Vďaka týmto osobám sa z nového slovenského štátu začala vytrácať slovenskosť skôr, než sa stihla udomáčniť a spoločnosť sa akoby navždy rozdelila. Pri prvom výročí bezprecedentného pokusu zastreliť predsedu vlády Roberta Fica akýsi Peter z Oravy, stojac pece pri pleci s hlavným „demokratom“ Nadom (aktuálne na úteku) a spol., v ruke so sekerou či tupou valaškou(?) sa vyhrážal predsedovi vlády: „Posledný kliniec do Ficovej rakvy bol zabitý“. Toto má byť „slušné Slovensko“? Na čele bojových akcií proti legálnym výsledkom volieb, a teda slovenskej vôli – aká je, taká je – stoja predovšetkým Šimečkovci – progresívci vrátane chameleóna Korčoka – kde ten človek bez chrbtovej kosti ešte nebol? – a Nadovi Demokrati. Koľko z ich aktivistov a aktivistiek má slovenských predkov? Koľko z nich naberalo rozumy štúdiom v zahraničí?

Najvyšší progresívec Michal Šimečka sa na facebooku vychvaľuje rodným domom jeho po mame prastarého otca Miloslava Kňazoviča v Dolnom Kubíne. Jeho sestra Ilona sa v roku 1912 vydala za Ivana Kraska, a svedkom na svadbe im bol Hviezdoslav. Miloslav bol zaťom Metoda Bellu, jedného zo signatárov Martinskej deklarácie. „To boli starí rodičia mojej mamy Marty, na ktorú dnes útočí Robert Fico,“ uvádza Mišo a dodáva, že je hrdý Slovákom (naozaj?) a Európan. A do politiky išiel preto, „aby sa ľuďom na Slovensku konečne žilo lepšie. Presne tak, ako to robili moji predkovia.“ Zabudol však na svojich bezprostrednejších predkov, ktorí robili dobro inak? Zabudol.

Má aj iných predkov

Jedným jeho starým otcom bol totiž český marxista Milan Šimečka, ktorý prišiel na Slovensko šíriť marxizmus po druhej svetovej vojne, po tom čo tisíce sku-

točných Slovákov buď odvisli alebo emigrovali. A druhým Edo (Edmund Frisch) Friš, šéfredaktor Pravdy židovského pôvodu z rokov 1947 – 1951, ktorý udával koho stíhol.

Michal študoval na Karlovej Univerzite a magisterský titul DPhil. získal na University of Oxford. Sorosova univerzita mu vydala prácu – návod na organizovanie prevratov v postkomunistických štátoch. Po štúdiu pracoval ako analytik politického rizika v Exclusive Analysis v Londýne, ako poradca pre zahraničnú politiku europoslancov Borisa Zalu (Smer, sic!) a Libora Roučka (ČSSD). Bol výskumným pracovníkom Ústavu medzinárodných vzťahov v Prahe, zároveň pôsobil aj ako poradca českého ministra zahraničných vecí... Všetko ďaleko od Slovenska.

Cudzincom, minimálne podľa vzdelania, je aj Jaroslav Naď vraj so zemianskym pôvodom, vodca čoraz radikálnejších Demokratov. Po štúdiách na „slovenskej Sorbonne“ v Banskej Bystrici absolvoval stáž, teda „občerstvovanie mozgu“ pri európskych inštitúciách v Bruseli, v kurzoch George C. Marshall Center a Školy NATO v Nemecku, či na kurze U.S. – European Security Course v USA. Stal sa tak „odborníkom“ v službách zahraničia, a aktuálne sľubuje akúsi „hlbokú orbu“. Musí sa však najskôr vrátiť „domov“ z Kanady, či kde sa schováva. Minulosť jeho stúpenca so sekerou, Petra z Oravy, nepoznáme. Oblieka si slovenský kroj, aby tým zmiatol Slovákov?

Ako nás gniavi, tak nás gniavi

Najnovšie Martin M. Šimečka, syn Milanov a otec Miškov, „slovenský spisovateľ a publicista“ zrejme bojuje o méto „Slovák roka“. Toto totiž stihol v poslednom čase nahovoriť plynulou češtinou, rečou svojich predkov: „Ja jsem dělal takový průzkum, ptal jsem se českých hospodských štamgastů, jaké jsou klíčové okamžiky českých dějin. Každý konkrétní opilec mi jich okamžitě vysypal nejmíň pět. Oráč, kníže Václav, Bíla Hora, Masaryk, Havel. Na Slovensku jsem se to též zeptal, nedostal jsem vůbec žádnou odpověď, tiché zamýšlení, možná potom Jánošík (smiech v sále), a to bylo všechno.“

A na otázku, či má slovenská spoločnosť kritické myslenie, reagoval takto: „Slovensko je na tom v tomto prípade hodne blbšie, musím říct. Část té společnosti ani vůbec neví, co to kritické myšlení je, podléhá pověrám, konspiračním bludům, které se tady šíří neobvyklou měrou, víc než kdekoli jinde v Evropě. Myslí, že tá společnost je velmi křehká, prochází vývojem, na který nebyla připravená. Jsme malý národ, který nemá prostě s dějinami velkou zkušenost na rozdíl od Česka. A navíc prostě část země hlavně směrem na východ je tak vzdálená realitě západní Evropy resp. Evropské unie, tak nerozumí tomu, co se vlastně ve světě děje.“

Nuž teda takto: Šimečkovi predkovia spoza rieky Moravy robili v časoch Masaryka a Chaloupeckého, istý čas rektora Komenského univerzity, všetko pre „dehunganizáciu“ slovenských dejín. A priamo Milan spomedzi nich sa činil pri vbíjaní marxizmu do slovenských hláv. Vďaka týmto „myšlienkovým prúdom“ z učebných osnov, programov médií i nášho vedomia vymazali zamoravskí bratia, a dnes to robia ich nohsledi, takmer tisíc rokov dejín tohto národa a celé zástupy osobností, ktoré ako Uhri – nie Maďari! – vniesli náš vklad do európskych pokladníc myslenia. Spomenieme iba Jána Sambuca z Trnavy, ktorého básnická zbierka *Emblematy* poslúžila ako inšpirácia pre slávne divadelné hry Shakespeara. (O ňom i o ostatných neznámych Slovákoch z minulosti ponúkam na youtube seriál krátkych videí Osobnosti Slovenska.)

Prostredný Šimečka sa dokáže vysmievať Slovákom. Nuž ale, čo napokon pre povznesenie tohto „nevzdelaného národa“ robí rodinná Nadácia Milana, hojne dotovaná zo zahraničných, ale i domácich zdrojov?

Marián Tkáč

Nesieme kultúrnu pochodeň Slovenska

Pokračovanie z 1. strany

Aj keď ozajstnú budovateľskú a kultúrnu inteligenciu buď vyvraždili alebo vyhli, vždy sa ešte niekto našiel, čo držal pochodeň kultúrneho Slovenska. Toho svedkom sú aj doslova hrdinské postoje politických väzňov komunizmu. Teraz nemyslím len romantickú a až básnicku uchvacujúcu Bielu légii, ktorá však v tých rokoch proti totalitnej presile nemala najmenšiu šancu. Podobne ako protikomunistický ozbrojený, takrečeno partizánsky odboj v pobaltských krajinách či v Rumunsku, trvajúcom skoro celé 50. roky, no o ktorom dodnes skoro nič nevieme, pretože historické ústavy súdruhovia dodnes nepustili z rúk a teda niektoré témy sa jednoducho nenastolia. Nevieť či čítali alebo nečítali Orwella, ale kopírujú ho do bodky. („Kto kontroluje minulosť, kontroluje budúcnosť.“). Vždy však, aj proti obrovskému presile, keď sa len trochu uvoľnili reťaze, už sme sa pokúšali vstať zo zeme. Tak to bolo aj v závere 60. rokov, keď súdruhovia trochu zmiernili teror. Lebo po čase sa aj tým tupcom rozsvietilo, že veď oni sú vždy prví na rane, tak aby sa nebáli každý večer ísť spať, či ich ráno nezobudí búchanie na dvere. Začalo sa trochu slobodnejšie písať (*Kultúrny život, Slovenské pohľady...*), mierne sa začali osmeľovať aj umelci a bolo len otázkou času, kedy sa nastolia aj niektoré politické témy. A takto v roku 1968 vznikla SONOLP, aj keď len na chvíľu. No a keďže tzv. nežná inscenácia sa tvánila, že tu budú aj demokracia a sloboda, vznik organizácie politických väzňov bol neskôr už nezastaviteľný. Z toho všetkého jasne vyplýva, že takáto organizácia bola prirodzená v prvom rade vlastenecká. Boľševici, či už českí alebo ich slovenskí sluhovia, neodsudzovali totiž len za snahu o samostatnosť – tzv. ľudácky separatizmus či slávny buržoázny nacionalizmus. Ale napríklad aj kulakov či iné politické, antikomunistické prečiny postihovali výrazne častejšie a brutálnejšie u tých, ktorým bolo slovenské vlastenectvo prirodzené.

● **Predsedom prípravného vý-**

Na sneme v roku 2015, keď sa novým predsedom PV ZPKO stal Ján Litecký Šveda prvý zľava. Uprostred Arpád Tarnóczy a Anton Malacký.

Foto Eva Zelenayová

boru bol Jozef Tomášek, podpredsedom dr. Pavol Cintavý a tajomníkom Eugen Korda. Medzi členmi prípravného výboru bol napríklad JUDr. Július Porubský, prvý predseda KPVS, Anton Tomík, náš člen, ktorý len nedávno zomrel, ale aj Štefan Novák, súčasný podpredseda PV ZPKO, ktorý je častým hosťom diskusií na školách. Poznali ste týchto ľudí? Čo mali za sebou?

V čase vzniku KPVS som ešte naháňal iné témy. Veď v tom čase sa začali otvárať možnosti vydať svoje knihy a nahráť albumy s mojou obľúbenou muzikou, takže tých ľudí som nepoznal. Aj preto, že som sa ostýchal k nim priblížiť. Pre mňa to boli nedosiahnuteľní hrdinovia. Ale časopis *Svedectvo* som odoberal a podrobne čítal už od prvého čísla, mám ho doma kompletný. S prvým som sa zoznámil s bratislavským predsedom, Ing. Ervínom Madunickým. Bol to zlatý človek, priateľ nášho strýca, politického väzňa Alexeja Izakoviča, ktorý pri každom rozhovore úprimne ľutoval, že stanov sú také, že mi nedovoľujú stať sa členom. (Neskôr sa našťastie zmenili.) Tak som aspoň občas prispieval do *Svedectva* svojimi článkami. Trochu neskôr som sa spoznal aj s predsedom JUDr. Júliusom Porubským, s ktorým sme si tiež veľmi dobre rozumeli. Stretávali sme sa najmä na vlasteneckých akciách, akých bolo v 90. rokoch celkom statočne a na pôde Spoločnosti Andreja Hlinku. Postupne som takto vstúpil do organizácie, takže tých ďalších

vzácných ľudí, čo spomínate, už môžem označiť za svojich veľmi dobrých priateľov (Novák, Tomík, nedá mi tu nespomenúť Tóna Semeša) a ďalších.

● **Ste desať rokov vo funkcii predsedu PV ZPKO, v poradí piatym predsedom organizácie. Čím si organizácia prešla za 35 rokov existencie?**

Na tom, že ma politickí väzni zvolili za svojho predsedu, má najväčšiu zásluhu môj priamy predchodca Arpád Tarnóczy. Presvedčil ma, aby som kandidoval. Ale ešte jeden človek má na tom veľkú zásluhu: Anton Tomík. V roku 2014 sa uvoľnilo miesto predsedu bratislavskej pobočky, čo ako sa neskôr ukázalo, malo veľký význam. Niektorí z členov ma navrhovali, no ja som to nechcel zobrať. Veď som mal dosť svojich záujmov. Tak sa prihlásil, už nebohý, pán Anoškin, s ktorým som tiež veľmi dobre vychádzal. Aj by ho prítomní boli zvolili, no vtedy sa prihlásil o slovo Anton Tomík, zaujímavé spojenie odvážneho človeka, ktorý sa zúčastnil dobrodružného útoku z jáchymovského tábora, a poctivého úradníka. V tom čase bol členom kontrolnej komisie a namietal, že pán Anoškin nespĺňa podmienky stanov, lebo nemôže byť členom aj u nás aj v „KPVS“. Tak som sa poddal osudu a zobral som to, čo sa ukázalo ako hlavný predstupuň na predsedu celej organizácie. Postupne v ústredí som sa zžil s organizáciou a s jej dôležitými ľuďmi. Nakoniec som sa nielenže zmieril s funkciou

predsedu, a snažím sa ju čo najlepšie naplniť, naopak, považujem to za svoju najväčšiu životnú spoločenskú poctu, že ma táto elita národa zvolila za svojho reprezentanta. A za ozajstnú aristokraciu môžeme považovať iba ľudí, ktorí majú dostatok rozumu, aby nepodľahli akýmkoľvek chorým ideám, v našom prípade komunistickým, ale aj dostatok charakteru, aby vedeli vzdorovať pokušeniu ľahkého zisku, keby sa pridali na stranu zločincov. Jeden z dôvodov, prečo komunizmus všade dosahoval iba druhu a treťotriedne výsledky a nakoniec stroskotal bol aj ten, že práve z múdrych a charakterných ľudí spravil ľudí druhej kategórie a prakticky ich vylúčil z budovania spoločného dobra.

Čo sa týka našej činnosti, pokojne môžeme povedať, že sme za tých 35 rokov nijako neuhli od našich troch hlavných princípov: kresťanstvo, vlastenectvo, antikomunizmus, ani nijako nazaháľali. Od vybudovania Ústredného pamätníka politickým väzňom na bratislavskom cintoríne Vrakuňa, na ktorého posvätení a odovzdaní verejnosti sa na Deň zosnulých v roku 1992 zúčastnili najvyšší predstavitelia Slovenskej národnej rady. Naň sa skladali aj naši členovia, cez inštaláciu množstva pamätných tabúl a pomníčkov na počesť obetiam komunizmu po celom Slovensku, usporiadanie množstva vedeckých seminárov s profesionálnymi historikmi na tému totalitného útlaku, inštaláciu putovnej výstavy o zločinoch komunizmu, až po vydávanie kníh s kvalitnými historickými svedectvami. Vydali sme 42 publikácií. Momentálne je na vydanie pripravená kniha Pavla Tunáka *Z Ružomberka na Kamčatku, alebo desať rokov v Gulagu*. Tu musí-

me spomenúť aj našu takrečeno legislatívnu misiu a iniciovanie množstva zákonov na zmiernenie materiálneho nedostatku našich členov, keďže komunistické prenasledovanie malo aj veľký ekonomický dopad na svojich odporcov. No a nemôžeme zabudnúť ani na našu hlavnú platformu, časopis *Svedectvo*. Prvýkrát vyšiel v roku 1991 a stále sa teší živému záujmu. Teda okrem vrchnosti, keďže sme naň už štyri roky nedostali dotáciu, takže sme sa zase vrátili do čias samizdatov a skladajú sa naňho naši členovia a prispievatelia. A nebyť štedrej podpory dr. Tomislava Jurika, možno už by aspoň dva roky nevychádzal. A už len tak na okraj, všetci naši autori a prispievatelia roky píšu do *Svedectva* bez nároku na honorár. Vysvedčením pre našu organizáciu je aj to, že sme celoeurópsky prepojení s ostatnými organizáciami politických väzňov bývalých socialistických štátov v INTER-ASSO.

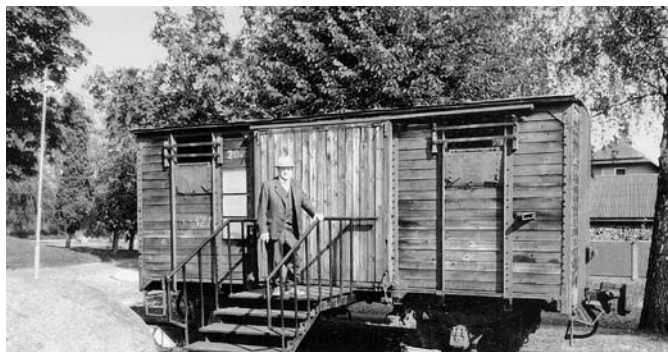
● **Organizácia má dlhodobé problémy s financovaním svojej činnosti. Čím sa teda zaoberá? Aké je jej poslanie? Prečo v roku 1999 zmenila názov z KPVS na ZPKO a aký to malo význam?**

Naše problémy sa začali v roku 1999. Síce ani starí, ani mladí bolševici nás nikdy nemali radi, no keď sme si odhlasovali na sneme zmenu názvu na „Zväz protikomunistického odboja“, súdruhom sa to mimoriadne nepáčilo a hneď začali podnikať kroky. Jedno z ich rozkladných opatrení bolo, že za pomoci agenta s krycím menom „Skala“ odtrhli malú skupinku nespokojných členov (asi 15 %), aká sa všade nájde, najmä neuspokojených kandidátov na post predsedu a založili si novú organizáciu, ktorú zaregistrovali na MV

SR hneď na jeseň 1999. A aby rukopis ŠtB bolo dobre poznať, ukradli aj náš pôvodný názov, ktorý bolo vtedy treba zaregistrovať a poistiť, no nikomu nenapadlo, žeby takej podlosti boli schopní. Ako vidíme, bol to omyl. Pôvodný názov sme si zmenili z jednoduchého dôvodu – aby presnejšie vyjadroval naše poslanie a potom s českou stranou sme netvorili ozajstnú „konfederáciu“ už od samého začiatku, takže to bol mätúci názov. A vidíme, že prívlastok mätúci je aktuálny stále. No napriek všetkému s ich súčasným predsedom Petrom Sandtnerom vychádzam veľmi dobre. Veď on pri tom oddeľovaní nebol. Predsalen zastupujú, aj keď trochu vlažne, ľudí prenasledovaných komunizmom, hoci uprednostňujú len jednu skupinu prenasledovaných. Ale keď chceme ísť úplne ku koreňom našich problémov, mali by sme ísť k „Nežnej inscenácii“. No to je téma oveľa väčšia ako na jeden rozhovor. Iba heslovite pripomeniem, že moji disidentskí kamaráti, čo riadili dianie na „revolučnej“ tribúne, nielenže ma nepustili niečo zaspievať (môžete si o tom prečítať v *Svedectve* č. 10/1997), ale nepustili k slovu ani **zástupcov politických väzňov**, ktorí sa tam márne dobýjali. Už vtedy nám vlastne ukázali, ako bude vyzeráť „ich“ sloboda slova. A politického väzňa Mariána Dudinského, ktorý bol jedno obdobie aj šéfredaktorom *Svedectva*, prepustili na slobodu až v roku 1991, lebo ho mali v zuboch, keďže nechcel eštebákom podpísať spoluprácu. S tým úzko súvisí aj skutočnosť, že na Slovensku mohli existovať slovenské médiá len veľmi krátko, aj to len akoby omylom a dodnes nemáme ozajstné slovenské médiá. **Pokračovanie na 12. strane**

Jozef Vicen uvádza cédečko J. Liteckého Švedu do života. Foto archív ● Múzeum teroru v plenéri v Rige: vagón v ktorých deportovali do gulagu. Foto Ján Košiar

Nesieme kultúrnu pochodeň Slovenska

Pokračovanie z 11. strany

(Kto chce vedieť, čo sa vtedy dialo naozaj, tomu veľmi odporúčam prečítať si knihy Roberta Buchara *Revoluce 1989* (Brána 2009) a od Vladimíra Bukovského *Moskevský proces* (Volvox globator 2014).)

● **Organizácia PV ZPKO si uvádza, že ide o tretí odboj. Čo to znamená?**

Ťažko nájsť lepšiu ilustráciu nášho položenia ako dosť často znevažujúcu diskusiu o III. odboji, hlavne o samotnom slove odboj. Pokiaľ o I. a II. odboji sa nediskutuje, a veľmi dobre vieme, že práve tam by veľmi bolo o čom, III. odboj má stále také skôr trpené miesto hlavne v kvázislovenských masmédiách, kde sa to len tak hmýri komunistickými a eštebáckmi deťmi. A také sú, žiaľ, skoro všetky.

Francúzi na svoj boj proti nacistickým okupantom používajú výstižný termín „résistance“, čo znamená o. i. odpor, odboj, vzdor, vytrvalosť. Toto presne platí aj na náš odpor voči komunistickým „okupantom“, ktorých na Slovensku nikto nevolil. Taký gazda nemusel ísť na predsedu MNV vidlami, stačilo, že nepodpisal prihlášku do družstva, čím nielen ukázal svoj odpor, vzdor, ale v mnohých prípadoch doplatil na to stratou svojho, tvrdou prácou vybudovaného majetku, a mnohoročným väzením či deportáciou celej rodiny do Sudet. Ale boli tu aj ilegálne skupiny, tlač a rozširovanie letákov, tajné vysielačky... Za všetko spomeniem iba povestnú, až romantickú Bielu légii, ktorej zakladajúcim členom bol jeden z mojich predchodcov Jozef Vicen. Veľmi jednoducho – každý človek, odsúdený komunistami za politický prečin a rehabilitovaný, má nárok na titul „Veterán protikomunistického odboja“. Medzi naše poslanie patrí aj starať sa o aspoň aké-také finančné zadostučinenie týmto prenasledovaným a spočiatku všetky finančné náhrady boli realizované na základe našich interpeľácií, ktoré poslanci zastrešili zákonmi. No pred neveľa rokmi niektorí „múdri“ poslanci a politici si zmysleli, že k tomu nepotrebujú rady tých, čo ozaj trpeli.

Nebudem ich menovať, veď oni sa aj tak hanbiť nebudú. A tak vzniklo niekoľko nepodarkov, za všetky spomeniem celú agendu s „Veteránmi protikomunistického odboja“, ktorá dodnes nie je doriešená. A nejaký súdruh dokonca vymyslel dotazník, aby čo najviac skomplikoval situáciu. Nápadne sa podobá na dotazníky, aké ešte máme v domácom archíve z 50. rokov. Je to výsmech do tváre všetkých politických väzňov.

● **Kto tvorí členskú základňu PV ZPKO a čím sa líši od KPVS?**

Členskú základňu tvoria politickí väzni a ich prenasledované rodiny, ktorých vzdor a postoj bol nasmerovaný na tri základné smery: antikomunizmus, vlastenectvo, viera. Spomenul som si na jednu staršiu detektívnu hádanku, kde páchatela prichytili na tom, keď tvrdil, že v čase zločinu podkladal jednu nôžku na trojnohom stolíku, aby sa nekýval. Nuž – trojnožka už z princípu sa nemôže kývať, tak ako morálne a svetonázorovo ani naši ľudia, ktorí boli bytostne proti šialenému marxizmu vo všetkých jeho podobách – od internacionalizmu až po ateizmus. O oddelení „KPVS“ som už hovoril, že nastalo hlavne proti slovu protikomunistický v novom názve. Veď ich prvá cesta viedla na Zväz protifašistických bojovníkov. V tej odchádzajúcej partii boli aj niektorí fanatickí internacionalisti, pod čím treba rozumieť českí nacionalisti. Takže „KPVS“ stojí len na jednej, kresťanskej nohe. Vďaka aspoň za to. Ostatným témam sa venuje možno ani nie v stopových množstvách. Žiaľ, toto vyhovuje aj niektorým „normalizovaným“ kňazom, ktorí sa tvária, že okrem prenasledovania Cirkvi tu žiadne iné zločiny neboli.

● **V súčasnosti počujeme o porušovaní ľudských práv v období kovidu. Zaoberá sa PV ZPKO vo všeobecnosti otázkou porušovania ľudských práv alebo sa špecializuje iba na hrozbu zo strany ideológií? Špeciálne komunizmu?**

Dávnejšie, keď som začínal písať do *Literárneho týždenníka*, môj svokor, typický inteligent starej školy, mi dal ra-

Spomienková fotografia na stretnutie INTER-ASSO v Litve.

Foto Ján Košiar

du, že keď o niečom – hlavne o politike – píšem, aby som sa nenechal uniesť a aby som písal iba na základe ozajstných informácií. Za tú radu som mu vďačný dodnes. Nuž a s kovidom to bolo tak, že bolo toľko protichodných informácií, že my ako nelekári sme k tomu ozaj nevedeli zaujať stanovisko. Aj vo vedomí toho, že prakticky prestávali existovať nezávislé médiá bez cenzúry, takže sme boli nechaní napospas propagandistom. Čo sa týka porušovania ľudských práv – dávame občas vyhlásenia, ak sa nám niečo nepáči. Ale raz sme sa aj popálili, keď sme kritizovali skutočne svojvoľné a primitívne zatknutie dvoch exotov Vaskyho a Daňa, čo si nijako nezaslúžili. No ozvala sa jedna naša regionálna predsedníčka, že voči nej sa zachovali mimoriadne chrapúnsky, ublížili jej, čiže ich zastávanie práve našou organizáciou nebolo veľmi namieste. Takže sa viac usilujeme byť aktívnymi na svetonázorovej a morálnej rovine a upozorňujeme skôr na pozostatky komunistických spôsobov, ako napríklad vo vyšetrovacích väzbách. Občas sa podobajú na inštrukcie, aké nám tu zanechali ešte sovietski poradcovia.

Ale na záver rozhovoru by som chcel vysloviť slová úžasného básnika Karola Strmeňa, ktoré – dúfam, že nevznijú príliš pateticky – platia na všetkých mojich predchodcov, ale aj pracovitých funkcionárov:

UROBILI SME, IBA ČO SME MALI;
UROBILI SME, IBA ČO SA DALO
A OSTATNÉ SME BOHU ZANECHALI.

Eva Zelenayová

Arpád Tarnóczy – Rytier Veľkého kríža

Náš čestný predseda, bývalý prezident Slovenskej asociácie Maltézskeho rádu Arpád Tarnóczy bol 21. mája 2025 povýšený do hodnosti Rytiera Veľkého kríža.

Diplom a insígnie mu 8. júna 2025 odovzdal jeho nástupca JUDr. Július Brichta v prítomnosti členov Slovenskej asociácie MR spolu s kaplánom Maltézskeho rádu na Slovensku Mons. Tiborom Hajdu. Toto povýšenie bolo pánovi Tarnóczymu, ako prvému slovenskému občianovi, udelené za jeho službu Slovenskej asociácii, Maltézskeho rádu na

Slovensku, ako aj za jeho celoživotné dielo.

Arpád Tarnóczy (* 11. apríl 1936, Nováky) je slovenský šľachtic, bývalý politický väzeň, bývalý poslanec Národnej rady SR a bývalý veľvyslanec Slovenskej republiky v Maďarsku. Od roku 2006 do roku 2015 zastával funkciu predsedu organizácie PV ZPKO a dodnes je jej čestným predsedom.

Arpádovi Tarnóczymu gratulujeme a želáme veľa Božieho požehnanie a zdravia!

**Predsedníctvo PV ZPKO
a redakcia Svedectva**

Štyri roky Múzea obetí komunizmu

Pri príležitosti 4. výročia otvorenia Múzea obetí komunizmu v Košiciach, sa 24. júna t. r. konal odborný seminár na tému: „Odsúdení v Košiciach a väzni v Jáchymove“. Seminár otvoril riaditeľ múzea Ing. Pavol Hric.

V dopoludňajších hodinách sa konal odborný seminár spojený s prehliadkou výstavy, v podvečerných hodinách bol na programe spomienkový večer. Na odbornom seminári boli zaujímavé prednášky: „Doly a tábory v Jáchymove“, ktorú predniesol Mgr. Jozef Halla z ÚPN v Bratislave, „Lágr Rovnosť“ sprostredkoval Mgr. Jiří Myroniuk z Univerzity J. E. Purkyně v Ústí

nad Labem a s prednáškou „Odsúdení v Košiciach a väzni v Jáchymove“ prítomných oboznámil Mgr. Pavol Hric ml. z katedry histórie FF UPJŠ v Košiciach.

V popoludňajších hodinách našu organizáciu reprezentoval Juraj Vrábel st., predseda RO PV ZPKO v Košiciach, ktorý účastníkom seminára prezentoval svoju knihu „Väzeň totality.“ Po prednáške poskytol rozhovor Rádiu Regina. Nakoniec bol premietnutý film: „Na ceste k dokonalosti“ o živote a väznení bl. Jána Havlíka.

Na seminári sme sa dozvedeli, že o jáchymovských koncentračných táboroch dodnes vyšla iba jediná kniha

od Jiřího Myroniuka „Lágr Rovnosť“. Ostatné tábory sú zasypané a v ich lokalitách sú vybudované chatky. V niektorých sa vyskytujú iba zrúcaninové torzá. Žiaľ, na publikovanie ostatných táborov nie sú finančné prostriedky, a to žijeme už v slobode! O „Jáchymovský chodník“, ktorý meria 8,5 km a kde je osadených 12 výstavných tabulí informujúcich o komunistických táboroch, sa pričínal Hornický spolek Barbora, českí turisti z Karlových Varov a samospráva mesta.

Ďakujem Múzeu obetí komunizmu v Košiciach za pozvanie a možnosť prezentácie.

Juraj Vrábel
predseda RO PV ZPKO v Košiciach

▲ **PO STOPÁCH UTRPENIA.** V týchto dňoch navštívili členovia regionálnych organizácií v Žiline a Banskej Bystrici Múzeum obetí komunizmu v Košiciach. Oboznámili sa s históriou vzniku múzea, jeho zbierkami, s knižnicou samizdatu a v kinosále na digitálnej mape obetí komunizmu si mohli nájsť svojich blízkych. Po košickej regionálnej organizácii to boli ďalšie dve, čo navštívili priestory tohto súkromného múzea.

Dvakrát (od)súdený Vojtaššák v mene angažovaného aktivizmu

O kauze Námestia Jána Vojtaššáka v Dolnom Kubíne

Aktivizmus a angažovanosť prokuratúry a súdov bola jedným zo smutných faktov bývalej totality, na ktorú doplatili mnohí politickí väzni. Obviňovali ich z bizarných skutkov a vyrubovali drakonické tresty, len aby kráčali vo vytýčenom hlavnom ideologickom prúde. A povedzme si, že často bola za týmto odsúdeniahodným konaním aj nevávisť a osobný karierizmus.

Žiaľ, mnohé negatívne javy z čias totalitného systému sa dodnes nepodarilo odstrániť zo spoločnosti a dokonca ani z konania verejných funkcionárov či médií. Tieto maniere si ďalej žijú svoj život. Často takýto aktivizmus poškodzuje aj dobré meno politických väzňov a protikomunistického odboja.

Ďalej sa budem venovať len jednému javu a činnosti, čo sa paradoxne konajú v mene ochrany spoločnosti pred dopadmi z bývalej éry. Rozhorčenie v radoch politických väzňov vyvolalo konanie prokurátora Generálnej prokuratúry SR, ktorý napadol pomenovanie námestia v Dolnom Kubíne po biskupovi Jánovi Vojtaššákovi. Žiadal jeho zrušenie, hoci išlo len o technickú zmenu – odstránenie chyby v mene s potvrdením doterajšieho názvu.

Polemický je preto aj formálno-právny jednostranne interpretovaný argument prokurátora „mám za to, že...“ so zjavnou maximalizáciou prísnosti zo zákona.

Podobne ako v bývalej totalite, aj teraz sa médiá hlavného prúdu (režimové) angažovane zapájajú do informačno-propagandistického aktivizmu, aby vzájomne s oficiálnymi orgánmi či neformálnym „hlavným prúdom“ dosiahli vytýčený cieľ. Stačí si pozrieť nadpis článku o vykonštruovanej kauze: „Ján Vojtaššák: mučeník, či kontroverzná postava“ (SME).

Aktivizmus historikov

Teraz sa pozrime na tretiu oblasť aktivizmu. Prokurátor si vyžiadala „odborné“, čiže kádrové posudky na biskupa Vojtaššáka od historikov. Podľa podkladov, ktoré sme získali z GP SR išlo o stanoviská Historického ústavu SAV a ÚPN. Hlavné slovo v posudku mal historik **Ján Hlavinka** (1979), bývalý riaditeľ Dokumentačného strediska holokaustu, ktorý o.i. tvrdí, že „komunisti dali vinu za holokaust len Nemecku“ a že v parlamente (NR SR) „sedia fašisti“... Druhým historikom, ktorého názory sa premietli do konečného hodnotenia je **Ivan Kamenec**, známy antislovák, bývalý člen KSČ. Osoba s rovnakým menom a dátumom narodenia je vedená v Registračných protokoloch ŠtB, ktoré spravuje ÚPN, ako kandidát tajnej spolupráce s krycím menom *Historik* a ako dôverník s krycím menom *Samo*...

Je naozaj smutným paradoxom, že riaditeľ HÚ SAV **Slavomír Michálek**, ktorý sa podpísal pod tendenčné stanovisko k rehabilitovanému a komunistickým režimom preukázateľne prenasledovanému politickému väzňovi J. Vojtaššákovi, sa stal v máji tohto roku členom Správnej rady ÚPN. Tá ako kolektívny orgán dohliada na činnosť národnej pamäťovej inštitúcie aj na obdobie komunistickej totality. A stále ešte rieši udeľovanie štatútu veterána protikomunistického odboja, žiaľ, často aj so zamietavými rozhodnutiami voči súdne rehabilitovaným politickým väzňom.

Pri takomto zložení a postojom „zotrvačnickom“ nastavení ÚPN majú politickí väzni komunizmu vážne obavy o férové a objek-

tívne posudzovanie éry neslobody v rokoch 1948-89 (s prenasledovaním slovenských vlastencov už od roku 1947).

Historický ústav falzifikuje

Stanovisko HÚ SAV „k osobe biskupa Jána Vojtaššáka z hľadiska jeho politického, spoločenského či iného pôsobenia v období tzv. Slovenského štátu v rokoch 1939 – 1945“ obsahuje už v samotnom názve ignorovanie vecných faktov. Použitie adjektívnej skratky „tzv.“ k štátu, ktorý uznalo takmer 30 štátov sveta, odráža o.i. tendenčnú a difamačnú terminológiu komunistickej historiografie. Krátky slovník slovenského jazyka vysvetľuje skratku „tzv.“ ako „nepravý, klamný, falošný“.

Stanovisko HÚ SAV na jednej strane zavádzajúco konštatuje, že biskup Vojtaššák v rokoch 1939 – 1945 sa „aktívne zúčastnil na politickom živote vtedajšej **ľudáckej** Slovenskej republiky“ a dodáva, že po roku 1945 zaujal „rezistentný postoj voči nastupujúcej komunistickej totalite“. A že po roku 1948 bol prenasledovaný a na základe vykonštruovaných obvinení a politického súdneho procesu bol (v roku 1951) odsúdený a dlhé roky nespravodlivo väznený.

Ďalší samoznak tendenčnosti ako vystrihnutý z komunistickej propagandy a marx-leninských učebníc histórie, ktorý vážne znepokojuje odporcov komunistickej ideológie, totality, ale aj historiografie je označenie štátu nálepkou „ľudácka Slovenská republika“. Pri takomto marx-leninskom prístupe k objektívnej forme (štát) zámienou s režimom či vládnuťou silou nemožno od akademických kádrovnikov očakávať ani vyvážené a nestranné hodnotenie subjektu v ňom – pôsobenie občana - biskupa Jána Vojtaššáka.

Postup akadémie (!) využíva manipulačnú techniku „totum pro parte“ (lat. „celok za časť“), keď sa na jednotlivca alebo časť spoločnosti prenáša hodnotenie celku. V skratke: prvá Slovenská republika bola a priori zlá, a tak každý, kto v nej pôsobil bol podľa tejto „logiky“ rovnako zlý a odsúdeniahodný.

Diletanti na prokuratúre?

Polemický je aj hlavný argumentačný naratív GP SR o účinkovaní biskupa Vojtaššáka v Štátnej rade.

Po prvé: Zloženie rady odzrkadľovalo stavovský systém podieľu na moci. Boli tam zástupcovia kľúčových inštitúcií – predstavitelia bankového sektora, súdov, samosprávy a tiež cirkvi – katolíckej aj evanjelickej. Po druhé: Štátna rada bola nevoleným orgánom, nemala výkonnú moc, sama nemohla nikoho obžalovať. Vo vážnych otázkach celoštátneho charakteru mohla podávať len odporúčania, ale čisto nezáväznú. Teda fažko môžeme poradný orgán zaradiť medzi riadiace štruktúry štátu a jej členov za „funkcionárov štátu“. Po tretie: hoci Štátna rada bola ustanovená už v júli 1939, prvé zasadnutie sa uskutočnilo až o rok, a zjavne ho ovplyvnili salzburské rokovania. Rada mala totiž slúžiť ako katolícky nárazník voči politicko-ideologickému radikálnemu krídlu HSLS (Tuka), ktoré sa posilnilo práve po spomenutých rokoch v Salzburgu. Prvá Slovenská republika sa totiž formovala v duchu Hlinkovho odkazu ako „katolícky štát“, nie ideologický a už vôbec nie „nacistický“, hoci bolo spojencom Ríše. Dokazuje to aj objektívny nestranný pohľad z Británie, keď istý

Socha Jána Vojaššáka pred rímskokatolíckym kostolom v Námestove. Autorom je akademický sochár Peter Švaral.

dobový časopis zo 40. rokov uverejnil čiernu mapku Európy obsadenú Nemcami. Slovensko bolo vyznačené bielou farbou s popisom „Slovensko – katolícky ostrov v nacistickom mori“. Súdiť niekoho za katolicizmus si dovoľila len komunistická totalita, čo pocítili aj viacerí slovenskí biskupi, vrátane J. Vojaššáka.

O strážení katolíckeho charakteru štátu a nie nacistickej ideológie Radou dokazuje zloženie jej 2. funkčného obdobia. Zo 17 členov ostali len desiat – vypadli z nej napríklad A. Mach, V. Tuka aj F. Karmasin.

Z jediného pokusu kádrového posudku, kde sa zohľadnil celostný pohľad, teda aj nástup a pôsobenie komunistickej totality a jeho prenasledovania v nej, v kontraste s jednostranným negatívnym výsledkom za éru pôsobenia v Štátnej rade SR (1940-45) vyplýva aj nedodržanie ducha zákonov historikmi. Pretože ďalej už nepracovali metódou *pro et contra* (v prospech a neprospech) posudzovaného, ani nezohľadnili fakt, že tretí (protikomunistický) odboj, ktorého bol evidentne J. Vojaššák účastníkom, „bol pokračovaním národného boja za oslobodenie“ (§ 2, ods.1 zákona 219/2006 o protikomunistickom odboji). Pritom formálne pôsobenie antikomunistického odporu podľa cit. zákona spadá už od 6. októbra 1944, keď ešte existovala prvá SR.

Historické ustanovizne majú historické okno

Oficiálne historické ustanovizne štátu (HÚ SAV, ÚPN) preukazujú vo výstupoch problém s „povinnosťou vyrovnáť sa s komunistickým totalitným režimom“ (zákon č. 125/1996), ktorý podľa cit. zákona páchal aj „justičné zločiny vykonané v politických procesoch“, ktorého obeťou bol nielen biskup Vojaššák, ale aj ďalší dvaja biskupi Michal Buzalka a Pavol Gojdič.

Prvý paragraf cit. zákona hovorí aj o „páchaní zločinov“ v mene uplatnenia komunistickej moci a ideológie, pričom z kontextu monsterprocesu s tromi slovenskými biskupmi je zrejmé, že boli obeťou štátneho zločinu – a to najmä za ich pôsobenie počas éry prvej SR, čiže s nezákonným použitím kolektívnej viny a nenávisti k cirkevnému, najmä katolíckemu stavu a všeobecne k „slovenskej otázke“. Niektoré „vedecké“ konštatovania HÚ SAV pripomínajú de jure z totalitnej éry – napr. tvrdenie o aktívnej účasti na politickom živote „ľudáckej Slovenskej republiky rokov 1939 – 1945“.

Nielen účasť, ale aj „vstup do politického diania“ mal podľa

historika Jána Hlavinku biskup Vojaššák prejavíť o.i. aj „kladným postojom k novému Slovenskému štátu“ a aj skutočnosťou, že „bol dlhoročným ideovým prívržencom HSĽS“. V obrátenom garde sa to podobá na výstupy z previerok k okupácii ČSSR v roku 1968.

Takže podľa tohto kádrovického postoja by mohol byť vinný každý sympatizant HSĽS, vtedy najsilnejšej, na Slovensku s prevahou vedúcej politickej sily. Čo je opäť príznak tendenčnosti a názorovo-politickej zaujatosti, keďže HSĽS od roku 1923 bola v župných, krajských, snemových aj parlamentných voľbách vždy na prvom mieste. Jej predstavitelia boli aj ministrami vlád v prvej ČSR. Takýto predpojatý, čechoslovakizmom poznačený postoj kolektívne dehonestuje aj tých 564-tisíc voličov, ktorí v roku 1935 hlasovali za HSĽS.

Ide o neprípustný zásah posudzovania stavu a pomerov spoločnosti v minulosti s odstupom desaťročí či stáročí, čo v súčasnosti používajú nositelia ďalšej agresívnej - woke - ideológie, vedúcej kultúrne vojny v mene ideológie.

Vojaššák nie blahorečený, ale súdený

Zdá sa, že Ján Vojaššák je opäť súdený (posudzovaný), tentoraz nie apológiou marx-leninizmu, ale neomarx-progresizmu. Čo je však najhoršie vo vzťahu k protikomunistickému odboju je skutočnosť, že ide o oficiálne inštitúcie štátu zriadené zákonmi, o ktorých zákonodarcu predpokladal, že budú konať vo verejnom záujme. Teda objektívne zohľadňovať všetky skutočnosti pre a proti a vyhnúť sa ideologickým či politickým a tendenčným vplyvom.

Aj táto kauza je dôkazom opodstatnenosti jestvovania PV ZPKO a zachovania svedectva a pamäti politických väzňov, ktorí sa opäť musia brániť, súc už v demokracii, tendenčnému a paušálnemu posudzovaniu. Ján Vojaššák totiž nebol len predstaviteľ Cirkvi, bol aj politickým väzňom komunizmu.

V tejto kauze budeme preto pokračovať a zisťovať, či nedošlo k javu mainstreamového aktivizmu, s ktorým sa mnohí politickí väzni stretali pri vyšetrovaní, súdení aj vo väzniciach a potom dokonca ešte aj v civilnom živote.

Vidíme, že úctu a rešpekt k protikomunistickému odboju nedokáže zabezpečiť štát a jeho inštitúcie, preto budeme musieť s využitím demokratických a ústavných nástrojov sa postarať o zmenu. K tomuto svedectvu a činnosti sme zaviazaní všetkými nevinými obeťami komunistických represálií, vrátane biskupa Jána Vojaššáka. Pomenovanie verejného priestoru, ako politický väzeň komunizmu, si nespochybne zasluhuje.

Postoj prokuratúry, HÚ SAV a ÚPN totiž nedehonestuje len jeho meno a život, ale a priori spochybňuje aj protikomunistickú činnosť a dobré meno účastníkov a veteránov protikomunistického odboja. Alebo opäť niekto nezákonne nadraduje druhý odboj na tretí?

Po páde komunistického režimu boli totiž všetci traja biskupi – Ján Vojaššák, Pavol Peter Gojdič a Michal Buzalka – dňa 27. septembra 1990 rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach v plnej miere rehabilitovaní. Vykonštruovaný, dopredu pripravený a päť dní trvajúci súdny proces so slovenskými katolíckymi biskupmi skončil de facto kolektívnou vinou a spoločným odsúdením v jeden deň.

S podobnými metódami angažovaného aktivizmu „zbaviť sa nepohodlných“ ľudí, pritom nehanebne siahajúc po spôsoboch totalitných režimov, by sme sa v súčasnosti už naozaj nemali stretávať. A už vôbec nie s paušálnym osvojením si unifikovaných marx-leninských naratívov Ústavom pamäti národa.

Rafael Rafaj
podpredseda PV ZPKO

Svätopluk a vznik Strednej Európy – VI. časť

Ako rozumieť obsadeniu Panónie Svätoplukom

V tejto súvislosti však radno pripomenúť, že hoci nevedno, o čom šiel rokovať pápež Hadrián III. († júl 885) s cisárom Karolom III. Tučným, chronológia udalostí, ktoré opíšem nižšie, rovnako ako cieľavedome zvolené meno nového pápeža, by nasvedčovali tomu, že na programe pápežsko-cisárského stretnutia mohla byť aj otázka cirkevnej správy Panónie po jej anexii Svätoplukom. V širšom meradle to napokon súviselo s tým, ako by mala vyzeráť kresťanská Európa po tom, ako ju síce na krátky čas, ale predsa len dokázal ešte raz zjednotiť posledný cisár z Karolovcov – Karol III. Tučný († 888).

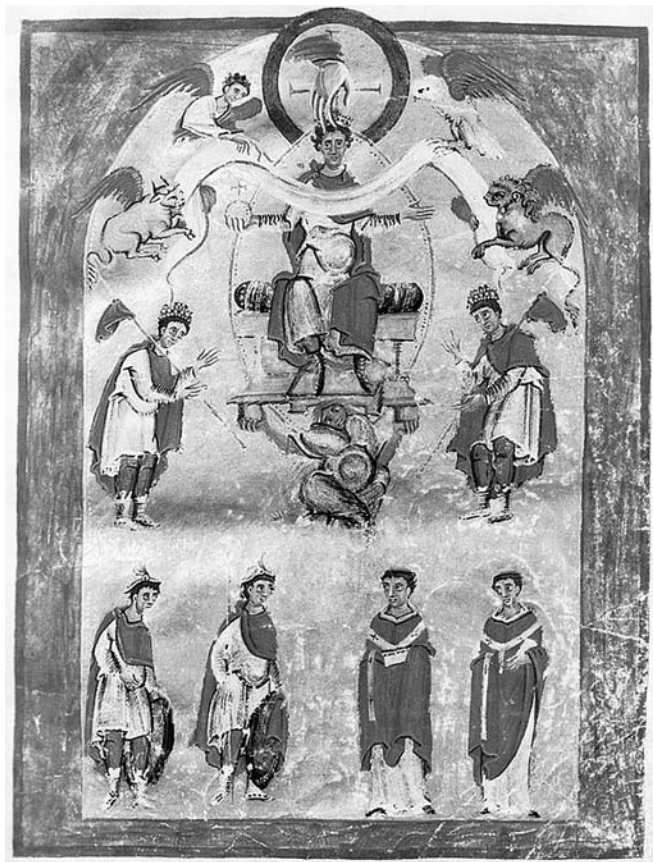
Svätoplukovo násilné obsadenie Panónie, ktorú za svoju pokladal Arnulf Korutánsky († 899), synovec Karola III., mohlo byť nazerané ako významné porušenie mieru z Forchheimu z roku 874. Konflikt vyššieho stupňa však tlmilo niekoľko faktorov. Po prvé, Svätopluk mohol byť vďaka svojmu druhému manželstvu s princeznou z rodu Karolovcov, ktorú neskorší bavorský kronikár Aventinus († 1534) poznal pod menom Gizela, nazeraný ako člen najmocnejšieho rodu vtedajšieho *Occidentu*. Do „rodiny“ patrila už len tým, že bol krstným otcom Arnulfovho najstaršieho syna, ktorý dokonca niesol meno krstného otca – Svätopluk (Zwentibald). Pritom samotný prienik dvojzložkového slovanského kniežacieho mena do systému mien Karolovcov je veľavravný.

Po druhé, vzťahy medzi Karolovcami sa vo Franskej ríši vyvinuli tak, že proti univerzalistickej línii cisára Karola III. Tučného stáli partikularistické záujmy jeho ďalších pokrvných príbuzných na čele so synovcom Arnulfom Korutánskym. Zdá sa, že skôr ako sa Svätopluk pustil do anexie Zádunajska, priklonil sa k univerzalistickým silám Ríše.

Stretnutie Svätopluka s Karolom III. na Mons Comianus

Odmenou Svätoplukovi bolo to, že ku koncu roku 884 ho cisár Karol III. uznal na vrchu Kaumberg (*Mons Comianus*), ktorý leží asi 50 km juhozápadne od Viedne, za svojho vazala „položením rúk (...), ako bolo zvykom“. Následne cisárovi Svätopluk „prísahou potvrdil vernosť“. Odprisahal tiež, čo už sľúbil aj jeho otcovi – Ľudovítovi Nemcovi: „Pokiaľ bude Karol žiť, nikdy nevtrhne s cudzím vojskom do jeho ríše.“

Diplomatický úspech na Kaumbergu z jesene roku 884 niektorí historici pokladajú za formálne uznanie kráľovskej hodnosti Svätopluka zo strany cisára, veď zjednodušene povedané, v rámci mocenskej pyramídy dobového *Imperium Christianum* sa pod cisárom ako jeho osobní vazali naozaj nachádzali iba králi. Viac ako akékoľvek vysvetľovanie hovorí k tejto veci iluminácia z takzvaného *Liutharovho evanjeliára*. Je síce mladšieho dáta – z konca 10. storočia, transparentne však demonštruje dobovú predstavu postupnosti moci: Boh – cisár – králi – svetské a cirkevné kniežatá.

Dvaja králi ozdobení korunami a držiaci kopije (sv. Štefan I. a Boleslav Chrabrý?) vzdávajú hold cisárovi Otovi III. na iluminácii z Liutharovho evanjeliára z Aachenu, f. 16r (Aachener Domschatzkammer, Inv.-Nr. 25).

Zdroj: Wikimedia

U Boha, „darcu všetkého dobra (...) sú všetky práva kráľovstiev“

Ako je z obrázku jasné, chýba tu prostredníctvom následníkov svätého Petra – rímskych pápežov. Nemožno sa preto čudovať, že uznanie Svätopluka cisárom zapríčinilo oživený záujem Ríma o tohto panovníka. Po nečakanom skone pápeža Hadriána III. v júli roku 885 sa pápežom stal vyššie zmienený Štefan V. († 891). Ten počas neskorého leta či skorej jesene toho istého roku listom *Quia te zelo Fidei* Svätoplukovi urýchlene potvrdil protekciu Rímskej kúrie nad jeho kráľovstvom.

Ako som napísal, osobitné postavenie Svätopluka pritom ocenil uznaním jeho hodnosti kráľa Slovenov. Aby neprišlo k pochybnostiam, podstatu jeho moci v kresťanskom univerze pápež ešte raz podčiarkol vo vete: „pred všetkými kniežatami tohto pomínuteľného sveta (si si) vyvolil za hlavného patróna“ knieža svätých apoštolov, svätého Petra.

Pamätný list Štefana V. Svätoplukovi však nie je len prostou konfirmáciou listu z konca júna roku 880. Pápež tu ďalej u Boha vyprosuje kráľovi Slovenov telesné zdravie, Božiu priazeň či ochranu pred diabolskými úkladmi. Do tejto

zloženej vety však vkladá vsuvku, ktorá doteraz bola len málo alebo vôbec v centre záujmu historikov. Ale mala by tam byť.

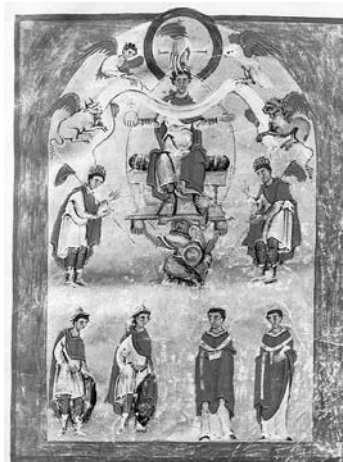
Štefan V. tieto milosti vyprosuje u Boha, „*darco všetkého dobra*“, „*v ruke ktorého sú všetky práva kráľovstiev*“. Čo sa myslí myšlienkou, podľa ktorej veci kráľovstva pochádzajú od Boha, si vyžaduje krátke vysvetlenie.

Ide tu o jednoznačné vyjadrenie podstaty svetskej moci – kráľovstva, ktorá tu je v duchu politickej filozofie silných pápežov 9. storočia odvodená od najvyššej autority – od Boha. V praxi to znamená, že kráľovstvo, ako Bohom ustanovená ustanovizeň, nemôže byť zrušená. Táto právna poistka mala v duchu dobovej pápežskej politickej doktríny zabezpečiť a ako ukázala ďalšia história obnoveného Panónskeho, neskôr Uhorského kráľovstva, aj zabezpečila nielen dočasnú, ale trvalú kontinuitu sakrálny kráľovskej autority potvrdzovanej Rímom na území okolo stredného Dunaja. Zjednodušene povedané, kráľovstvo trvá aj keď aktuálne chýba korunovaná hlava.

Ak si to niekto nevie predstaviť, uvediem jeden príklad za všetky. Poľské kráľovstvo bolo pápežom Jánom XIX. ustanovené v roku 1025. Do roku 1320, keď bol korunovaný Vladislav Lokietok, malo však iba štyroch ozajstných kráľov – troch z rodu Piastovcov (Mieško II., Boleslav II. Štedrý a Przemysl II. Veľkopolský) a jedného z rodu Přemyslovcov (Václav II.). Napriek tomu nemožno hovoriť o tom, že Poľské kráľovstvo celý ten čas neexistovalo. Prínajmenšom pred Poliakmi nie.

Druhá časť rodiacej sa pápežskej doktríny sa týkala ustanovovania svetskej autority – kráľa, spočívala v tom, že do svojej novej hodnoty môže byť panovník investovaný výlučne prostredníctvom niektorého nástupcu svätého Petra

osobne, svojho arcibiskupa, alebo povereného pápežského legáta. Rozdiel medzi cisárskym a pápežským postulovaním moci sa dá ľahko pochopiť vďaka jednej z iluminácií inej vzácnej pamiatky *Gertrúdinho kódexu* z 11. storočia.

Codex Gertrudianus. Zdroj: <http://www.librideipatriarchi.it/en/the-foroiulense-evangelarium> *Codex Gertrudianus* II. Zdroj: <http://www.librideipatriarchi.it/en/the-foroiulense-evangelarium>

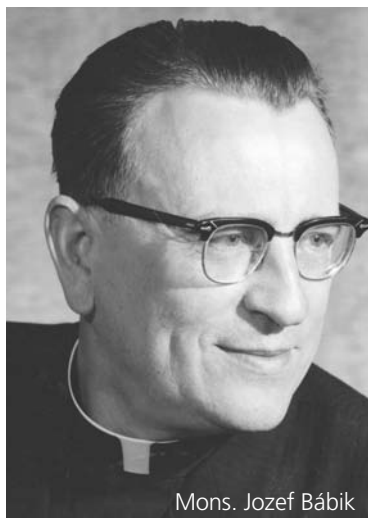

Hore na obrázku je v nadživotnej veľkosti svätý Peter, pri jeho nohách leží modliaca sa kňažná Gertrúda, manželka kyjevského veľkokniežaťa Izjaslava Jaroslaviča. Pri nohách svätého Petra stojí knieža Jaropolok Izjaslavič so svojou manželkou Kunigundou (Irenou) Meisenskou (f. 5v). Dole je symbolicky znázornená kráľovská korunovácia kniežaťa Jaropoloka a jeho manželky. Korunovácia sa deje prostredníctvom rúk svätého Petra a svätej cisárovnej Ireny (f. 10v).

Obe iluminácie by si zaslúžili podrobnejší komentár. Vnímať by si mal pozorovateľ však iste neunikne podobnosť zobrazovaných korún s tou, ktorú nazývame mylne, ale zaužívané svätoštefánska. Aby neprišlo k nijakému podozreniu, že ide o náhodný jav, k obrázku sa viaže aj sprievodný list pápeža Gregora VII. († 1085) vtedajšiemu kyjevskému veľkokniežaťu Izjaslavovi Jaroslavičovi: „Gregor biskup, služobník služobníkov Božích Demetriovi (krstné meno Izjaslava), kráľovi Rusov a jeho žene, kráľovnej (Gertrúde), pozdrav a apoštolské požehnanie. Váš syn Jaropolk navštívil apoštolské prahy (hroby svätých Petra a Pavla v Ríme) a prišiel k nám, aby menované kráľovstvo prijal z našich rúk ako léno svätého Petra.“

Slovenský exil vo Veľkej Británii

V tomto roku si pripínáme 65. výročie vzniku Slovenskej katolíckej misie (SKM) vo Veľkej Británii i 25. výročie smrti jeho najvýraznejšieho predstaviteľa Mons. Jozefa Bábika. To je príležitosťou spomenúť niekoľko menej známych faktov o tejto inštitúcii.

Mons. Jozef Bábik

Británia nepatrila medzi krajiny, kam by smerovali slovenskí vysťahovalci na prelome 19. a 20. storočia. Až v roku 1939 sem prišlo niekoľko politických emigrantov, potom aj po roku 1945, 1948 a 1968. Počet Slovákov v roku 1960 tu dosahoval asi tisíc ľudí. Už v roku 1943 založil v Londýne publicista Peter Prídavok exilovú Slovenskú národnú radu. Tzv. londýnska

SNR stála politicky na platforme slovenskej samobytnosti a bola v opozícii ako voči hitlerovskému Nemecku, tak aj voči vtedajšej londýnskej vláde E. Beneša a jeho politike čechoslovakizmu. Jej cieľom bolo obhájiť existenciu SR s demokratickým režimom na medzinárodnom poli.

Zriaďovanie katolíckych misií súviselo s mohutnými utečeneckými vlnami v Európe po druhej sv. vojne, keď boli státisíce ľudí bez domoviny i bez duchovnej služby v rodnom jazyku. V auguste 1952 pápež Pius XII. vydal apoštolskú konštitúciu *Exsul familia*, ktorá umožnila, aby sa všade tam, kde vo väčšom počte žilo prisťahované inonárodné katolícke obyvateľstvo, začali vytvárať katolícke misie na národnom princípe, spravované misionármi s jurisdikciou riadneho farára. Kňazi, misionári, kostoly, boli prvými inštanciami, na ktoré sa biedni utečenci obracali.

Ustanovenie SKM v Londýne si vyžiadali miestni Slováci na čele s P. Prídavkom, za pomoci slovenských kňazov v Ríme. Jej vedením poveril Štefan Náhalka (možno povedať pápežský vyslanec pre slovenských utečencov) v roku 1960 mladého pátra Rudolfa Kobela CM.

Česi nechceli slovenské inštitúcie

Narodil sa v roku 1929 v Prievidzi. Z túžby stať sa kňazom tajne prešiel cez rieku Moravu v roku 1950 do Rakúska. Tam pôsobil ako člen rehole lazaristov, bol vyslaný na teologické štúdiá do Ríma. Za kňaza bol vysvätený 21. septembra 1957 vo Viedni.

Zriadenie samostatnej misie nebolo však jednoduché. Najväčší odpor jej zriadeniu kládol český misionár v Londýne Jan Lang, ktorý Slovákov chcel za každú cenu udržať

v „českom košari“. Mimochoďom, tento postoj Čechov sa ukazoval aj inde, neradi videli samostatné slovenské organizácie, označujúc to za „separatizmus“. Založením SKM bol Kobela poverený 18. novembra 1960. Pre spomenutý odpor Čechov však činnosť misie mohol rozbehnúť až v apríli 1962. No už v auguste 1962 ťažko ochorel. Bol prevezený do Viedne, kde 18. augusta 1962 zomrel. Ako 33-ročný, na následky prechladnutia spôsobeného ilegálnym prechodom...

Ilustráciou pomerov v 50. rokoch sú aj kruté postihy jeho rodiny. Keď ho bývalá kolegyňa z fabriky Gizela Kováčová náhodou stretla v roku 1958 vo Viedni a rodičom od neho doručila fotky, list a sväté obrázky, za velezradu dostala jedenásť rokov väzenia; jeho sestra päť rokov a otec tri roky.

Povstalecká tragédia

Kobelovým nástupcom sa stal Jozef Bábik, doteraz najvýraznejšia osobnosť SKM. Pochádzal z Bábú pri Nitre, kde sa narodil roku 1917. Po štúdiu filozofie a teológie bol v Nitre roku 1942 vysvätený za kňaza. Začínal v Pobedime, od roku 1943 bol kaplánom v Banskej Štiavnici. Cez povstanie mal tragickú skúsenosť s vyčíňaním komunistických partizánov, ktorí v meste povraždili 83 civilistov. Ich pohreb označil za najsmutnejšiu kňazskú povinnosť vo svojom živote. Aj preto v roku 1947 pomohol slovenskému podzemiu, za čo bol dva roky väznený. V roku 1949 ho síce pustili, ale iba provizórne, mal čakať na súd. No keď dostal pozvánku, radšej nečakal, skrýval sa, a v januári 1952 ušiel za pomoci pátra Revesa do Rakúska. V neprítomnosti ho odsúdili na päť rokov. Od roku 1954 bol v USA, Clevelande, neskôr v Loraine, Ohio, ako kaplán. V jeseni 1964 bol ustanovený za vedúceho SKM v Londýne. Známy bol tiež ako externý spolupracovník BBC. Vďaka éteru sa jeho duchovné slovo prenášalo k Slovákom do sveta. V Londýne vydržal takmer 30 rokov. Kvôli chorobe musel v roku 1993 misiu opustiť a odísť k sestre do Bratislavy. Posledné tri roky žil, po ťažkom úraze, pripútaný na lôžko. Umrel 1. júla 2000 v Charitnom domove v Pezinku. Pochovaný je v Slávičom údolí. V marci 1994 mu pápež Ján Pavol II. udelil za celoživotnú prácu čestný titul „monsignor“. Obaja títo veľkí priekopníci, možno povedať martýri, by si zaslúžili dnes väčšiu pozornosť – a v Londýne akiste aj pamätnú tabuľu...

Páter Rudolf Kobela

Martin Lacko

Prečo cestujem do Jáchymova?

Cestou z Bratislavy do Jáchymova sa podelili účastníci zájazdu o svoje názory čo ich motivovalo, aby navštívili toto miesto utrpenia.

(Dokončenie z minulého čísla)

Pavol Mihalič

Ja tam cestujem druhýkrát. A to preto, lebo si uvedomujem, že na Slovensku sa vytvára situácia, ktorá pripomína tmú napoludnie. Ľudia strácajú informácie o vlastnej minulosti. A tá minulosť po druhej svetovej vojne v 50. rokoch bola strašná. Hovorí sa a pravda je, že komunizmus na Slovensko prišiel zo západu. A to nadšenie, ktoré vtedy zavládlo som objavil v poznámke Arthura Koestlera v knihe *Neviditeľné písmo*. Autor cituje Pabla Picassa: „Kráčal som ku komunizmu ako keď človek ide k prameňu čistej vody. A opúšťal som ho, ako keď sa človek šplhá z otrávenej rieky posiatej troskami zapálených miest a mŕtvolaми utopených. To je v súčte môj príbeh od roku 1931 do roku 1938.“ Pridal by som výrok Konfucia: „Chráňte sa tých, čo chcú u vás vyvolať pocit viny. Lebo túžia mať nad vami moc.“

Marián Žalobín

Nemám k Jáchymovu žiaden vzťah, lebo otec bol zavretý na Pankráci. Bola taká doba, že využili každého tak, ako vedeli. V Jáchymove boli väčšinou duchovní. Ale ako povedal dô-

Pavol Mihalič

Foto Eva Zelenayová

stojný pán, patrí sa, aby každý aspoň raz v živote videl, čo tam bolo. Bohužiaľ, boli tam neľudské podmienky. Rozprávali sme sa o tom s pánom Štefanom Novákom, ktorý bol väznený v Jáchymove. Vlastne to bol československý gulag. Politických väzňov tam využívali na nútené práce.

Matej Šulej

Ako samouk som sa dopracoval k tomu, že ma oslovilo to trápenie ľudí, ktoré absolvovali na vlastnom tele, na rodine tú komunistickú čížmu. Takže preto chcem vidieť ako to vyzeralo v tých najhorších podmienkach, v akých museli ľudia trpieť. V Jáchymove a jeho okolí. Čiže to je moja srdcová záležitosť a preto veľmi cítim s tými

ľuďmi aj s ich rodinami, ktoré to prežili.

Marek Murajda

Hneď na začiatku by som sa chcel poďakovať, že vôbec takáto akcia sa dala zorganizovať. Lebo jednoznačne je možné pozorovať, že v národe sa stráca pamäť. Nevie ako fungoval v určitých režimoch Leopoldov, Ilava či v rámci Československa Jáchymov. Starý otec bol väznený počas zakladania družstiev, otec v Leopoldove na základe krivého obvinenia. Je pravda, že po obnove konania sa podarilo obvinenie vyvrátiť, ale na slobodu sa dostal až po dvoch rokoch väzenia. Úzko som spolupracoval s našim už nebohým regionálnym predsedom pánom Babalom, ktorý si veľa vytrpel v Jáchymove a následky nesú aj jeho potomkovia. Takže znova ďakujem za možnosť zúčastniť sa zájazdu na miesta, kde vládla svojvôľa vtedajšieho režimu, absolútne neľudská a je zarážajúce, že sa to neprezentuje, neučí sa o tom, nejestvujú žiadne zájazdy aby sa mládež dozvedela, ako v mene ideológie boli hrubo porušované ľudské práva.

Ivan Kliment

Do Jáchymova cestujem kvôli dedovej pamiatke, lebo dedo tam bol väznený pred 70 rokmi.

Pokračovanie na 20. strane

Zľava Marián Žalobín a Matej Šulej.

Foto Eva Zelenayová

Prečo cestujem do Jáchymova?

Pokračovanie z 19. strany

Agáta Fišerová

Aj keď sa ma veci súvisiace s politickými väzňami bytostne nedotkli, som veľmi spriaznená s našou regionálnou organizáciou v Nitre, kde je predsedníčka pani Loudová. Pomáham ako môžem, zaujímam sa o tú tému, niečo som si naštudovala, niečo som sa dozvedela na akciách PV ZPKO. Do Jáchymova som sa veľmi tešila, aj preto, že v týchto končinách som nikdy nebola.

Zl'ava Ľubomír Pekarovič st., Agáta Fišerová a Ľubomír Pekarovič ml.

Foto Eva Zelenayová

Ľubomír Pekarovič starší

Historik Martin Lacko je manželkin synovec a píše zaujímavé knihy. Čítame ich. Za túto ponuku som mu neskutočne vďačný, lebo nie vždy a nie každý má tu šancu, dostať sa na miesto, ktoré sa doslova krvavo zapísali do našej histórie. Ubúdajú priami svedkovia tých rokov a je na nás, aby sme ich príbehy odovzdali svojím deťom, vnukom. Zaslúžia si našu úctu a vďaku.

Ľubomír Pekarovič mladší nar. 1980

Považujem sa za jedného z najmladších účastníkov a tiež to beriem ako príležitosť vidieť niečo, o čom sa z môjho pohľadu bohužiaľ moc nehovorí. A o čom si myslím, že sme strašne veľa dlžní z tejto časti histórie ľuďom, ktorí tam boli, a nechcem, aby

to išlo do zabudnutia. Je to morálny dlh nielen našej generácie, ale celého národa, ktorý sa akosi k tomu nehlási. Je smutné, že nejestvujú múzeá, kde by sa mohli mladí ľudia oboznámiť s touto časťou našej histórie, ako sú napríklad múzeá o zločinoch fašizmu, o holokauste. Veď to boli reálne koncentračné tábory kam posielal režim svojich ľudí len kvôli ich názorom a nemyslím si, že to je správne. Cestu do Jáchymova považujem za príležitosť stretnúť tu ľudí, čo boli v priamom kontakte s praktikami bývalého režimu a dať to ďalej.

Jozef Dečo

Idem do Jáchymova preto, že môj otec bol v tejto oblasti zavretý v 50. ro-

koch. Je to pamiatka na tieto nešťastné roky, ktoré znamenali v našej histórii veľkú škvrnu. Ľudia boli zatváraní pre vieru, názory. Majetní ľudia boli označovaní za nepriateľov štátu. Ideme sa pokloniť pamiatke tým, ktorí nezradili svoje ideály.

Stanislav Porubčan

Idem do Jáchymova, lebo si chcem pripomenúť svojho otca, ktorý tam v neľudských podmienkach dva a pol roka pre „kamarátov“ doloval uránovú rudu. Už som tam raz bol a odniesol som si z jednej bane kúsok rudy. Viem, že je to detinské, ale chcel by som to ešte raz vidieť.

Pripravila **Eva Zelenayová**

Vl'avo Marek Murajda. Foto Eva Zelenayová ● Zl'ava Jozef Dečo a Stanislav Porubčan.

Foto Eva Zelenayová

STALO SA V JÚLI A V AUGUSTE

29. júna – 3. júla 1995 na pozvanie biskupskej konferencie Slovenska, prezidenta SR a predsedu vlády SR pápež Ján Pavol II. vykonal päťdňovú pastoračnú návštevu v Slovenskej republike. Navštívil Bratislavu, Nitru, Šaštín, Košice, Prešov, Levoču a Vysoké Tatry.

1. júla 1947 na tradičnej púti na Mariánskej hore v Levoči, tentoraz s mnohými križmi, sa zúčastnilo vyše 130 000 veriacich. Táto púť sa stala každoročnou manifestáciou viery a nepriameho protestu proti bezbožnému režimu napriek všetkým prekážkam, ktorými sa komunisti usilovali znemožniť, alebo aspoň obmedziť tento prejav viery a nádeje slovenských katolíkov.

3. júla 1945 SNR vydala nariadenie o prepúšťaní osôb štátne nespohľadlivých zo súkromných služieb.

3. – 4. júla 1945 bolo z katolíckeho univerzitného internátu Svoradov v Bratislave uväznených 64 študentov.

3. júla 1949 sa začalo samostatné vysielanie slovenského programu Rádia Vatikán.

4. júla 1954 zomrel vo väzení v Brne kňaz Andrej Gerát. Pochovaný je v spoločnom hrobe väzenia.

5. júla 1869 sa vo Svätom Kríži (dnes Žiar nad Hronom) narodil Štefan Moyses, rímskokatolícky biskup, v rokoch 1850-1869 banskobystrický diecézny biskup, pedagóg, verejný činiteľ, kultúrny pracovník, národovec, zakladateľ a prvý predseda Matice slovenskej.

7. júla 1946 vedenie Benešovej Národnosocialistickej strany vypracovalo tajný dokument – Memorandum o Slovensku, v ktorom dopodrobna rozviedlo plány na duchovnú a mocenskú asimiláciu a etnicko-politickú likvidáciu slovenského národa.

11. júla 1951 Národné zhromaždenie schválilo zákon o ochrane štátnych hraníc. Na tomto základe pohraničná polícia mohla strieľať do občanov, ktorí sa pokúšali odísť za hranice štátu.

13. júla 1949 diplomatický zástupca Vatikánu opustil ČSR na žiadosť česko-slovenskej vlády. Obnovenie diplomatických vzťahov s ČSFR sa

uskutočnilo v roku 1990, nuncius abp. Giovanni Coppa.

14. júla 1949 Štátny súd v Bratislave na základe obžaloby prokurátora Ondreja Ujhelyiho zo dňa 22. mája 1949 odsúdil 6 mladých Slovákov členov Bielej légie, ktorej cieľom bolo obnovenie slovenskej štátnosti. Augustín Lednický ako vedúci skupiny bol odsúdený na trest smrti a bol aj popravený. Na doživotné väzenie boli odsúdení dvaja 21-roční Milan Michal Biščo a Štefan Erlach; Anton Petrek dostal 25 rokov a Ján Ganišin 15 rokov väzenia. (Pri novom súdnom konaní na Krajskom súde v Banskej Bystrici 6. septembra 1990 boli rozsudky zrušené a všetkých uznali za nevinných.)

14. júla 1950 vládnym nariadením č. 112/1950 komunistická vláda zrušila všetky diecézne semináre (cirkevné školy pre prípravu na kňazstvo) aj rehoľné vysoké školy bohoslovnia a zriadila na Slovensku jedinú bohosloveckú vysokú školu, ktorú nazvala Rímskokatolícka cyrilometodejská (sic!) bohoslovecká fakulta v Bratislave. Dozor nad touto fakultou zverili Štátnemu úradu pre cirkevné veci.

17. júla 1960 vo väzení v Leopoldove zomrel utýraný gréckokatolícky prešovský biskup Pavol Peter Gojdič. Pápež Ján Pavol II. ho v roku 2001 vyhlásil za blahoslaveného mučeníka, ktorý podstúpil smrť za svoju vieru.

17. júla 1992 SNR schválila Deklaráciu o zvrchovanosti Slovenskej republiky, ako základný dokument suverénosti štátu slovenského národa. Proti jej prijatiu hlasovali iba poslanci za KDH.

20. júla 1950 začala Štátna bezpečnosť deportovať aj diecéznych kňazov, najmä farárov, zo všetkých krajov Slovenska do koncentračného tábora v Mučeníkoch (neskôr – že by aj preto? – premenované na Sládečkovce). Za týždeň tam deportovali vyše 150 kňazov.

21. júla 1948 bola zákonom č. 213/1948 zlegalizovaná protiprávna činnosť Akčných výborov. Jej výsledkom bolo medzi iným prepustenie 28 000 občanov zo štátnych a verejných služieb, vylúčenie z vysokých škôl

asi 7 000 študentov a nepriamo aj začiatok mohutnej emigračnej vlny, ktorá do roku 1950 privedla asi 25 000 občanov k tomu, aby hľadali útočisko v západných krajinách, neraz s rizikom straty vlastného života.

27. júla 2004 bola v Bratislave založená Spoločnosť sv. Gorazda. – 20. výročie. Predseda: Miroslav Holečko)

28. júla 1914 Rakúsko-Uhorsko vypovedalo vojnu Srbsku. To bol začiatok prvej svetovej vojny. Podľa odhadov sa postupne zúčastnilo na vojnových operáciách asi 400 000 Slovákov.

V júli 1949 pokračoval masívny odpor veriacich proti zatýkaniu kňazov. V Lutile 2. júla a v Borskom Sv. Mikuláši 3. a 8. júla. Podľa prof. Vnuka celkove sa takéto vzbury stali asi v 60 obciach a na celom Slovensku to bolo asi 25 000 ľudí. Trestné oznámenia boli podané proti 1 136 osobám, z nich bolo odsúdených 467 spolu na 546 rokov, 6 mesiacov a 27 dní. Oslobodených bolo 289 ľudí, mnohí dostali podmienené tresty. „Vzbury“ proti tzv. Katolíckej akcii boli najmasovejším prejavom odporu obyvateľstva proti komunistickému režimu do roku 1989.

1. augusta 1914 vypukla prvá svetová vojna. Skončila sa 10. novembra 1918.

4. augusta 1965 zomrel spišský biskup Ján Vojaššák v nemocnici v Říčanech pri Prahe. – 60. výročie.

9. augusta 1919 bol v Bertotoviaciach zavraždený kňaz František Majoch. Bol nadšeným buditeľom, ktorý horlivo oslavoval vznik Československa v roku 1918. Keď maďarskí bolševici obsadili 9. júna 1919 Prešov, musel pred nimi utiecť, pretože bol na ich zozname politických a ideových oponentov. Tragédii však neušiel. Stalo sa tak v sobotu 9. augusta 1919, medzi 18. a 19. hodinou večer. Vtedy ho bertotovský dočasný notár Gejza Reich prezlečený za československého dôstojníka vylákal do Bertotoviec, kde ho v obecnej škole zákerne zastrelil. Jeho mŕtvolu potom hodil do žumpy.

Pokračovanie na 22. strane

STALO SA V JÚLI A V AUGUSTE

Pokračovanie z 21. strany

Vraha žandári zatkli na druhý deň ráno, keď na voze viezol do Bertotoviec aj Majochovu sestru. Reich bol odsúdený na trest smrti, ale v novembri 1919 sa mu za záhadných okolností podarilo utiecť z väzenia divízneho súdu v Košiciach do Maďarska.

12. augusta 1919 na zhromaždení v Žarnovici Andrej Hlinka predstavil text Pittsburskej dohody.

13. – 15. augusta 1933 sa v Nitre konali veľké Pribinove slávnosti na 1100. výročie posvätenia prvého kostola na Slovensku, ktorý dal postaviť knieža Pribina.

K zhromaždených desaťtisícom veriacich prehovoril z tribúny Andrej Hlinka, ktorý slávnostne vyhlásil: „Slováci už na úsvite dejín Slovanov mali svojho vládu Pribinu. Boli sme teda už vtedy národom slobodným, samobytným, svojráznym, národom kresťanskej a slovenskej kultúry. Kým iné národy slovanské v tých časoch nedospeli ešte k dostatočnej kresťanskej vzdelanosti, my, Slováci, žili sme už ako národ kresťanský a slobodný.“

14. augusta 1989 zatkli členov Bratislavskej päťky: Jána Čarnogurského, Miroslava Kusého, Antona Seleckého, Hanu Ponicku a Vladimíra Maňáka. Stali sa najznámejšími opONENTMI komunistického režimu na Slovensku. Všetci pôsobili v Bratislave. Režim sa pokúsil ich zatknutím poslednýkrát zastrašiť otvorenú opozíciu. Štátna bezpečnosť ich zadržala potom, čo listom zo 4. augusta 1989 informovali slovenskú vládu o zámere uctiť si pamiatku obetí okupácie v auguste 1968 položením kvetov na miestach, kde vojaci Varšavskej zmluvy zastrelili demonštrujúcich obyvateľov.

20. – 21. augusta 1968 vojská piatich komunistických štátov Varšavskej zmluvy bez vypovedania vojny vtrhli v noci do Československa, obsadili jeho územie a zmocnili sa kontroly štátu.

22. augusta 1936 maďarský ríšsky správca Miklós Horthy počas svojho stretnutia s kancelárom Nemeckej ríše Adolfom Hitlerom zdôraznil, že „predovšetkým treba zničiť Československo (...) Verím, že naša nádej nie je neopodstatnená a že v prípade spo-

menutého úroku v krátkom čase obsadíme celé územie Horného Uhorska.“

23. augusta 1945 SNR vydala nariadenie č. 105/1945 o zriadení pracovných táborov pre osoby odsúdené na základe retribučného súdництва.

29. – 31. augusta 1950 komunistický režim realizoval tzv. Akciu R, ktorá znamenala násilné deportácie veľkej časti rehoľných sestier zo 137 slovenských kláštorov do 16 koncentračných táborov. – 75. výročie.

30. augusta 1944 prezident SR Jozef Tiso vo svojom rozhlasovom prejave zdôraznil, že „slovenská štátna samostatnosť sa zrodila z nepopierateľného prirodzeného práva slovenského národa na vlastný život“.

30. augusta 1959 bola v Argentíne založená zahraničná Matica slovenská. Jej predsedom sa stal Jozef Cíger Hronský.

31. augusta 1944 vojenské vedenie povstalcov v Banskej Bystrici žiadalo Československé ministerstvo národnej obrany v Londýne o bombardovanie Bratislavy.

Pani **Margita Luknišová**, dlhoročná členka RO PV ZPKO v Nitre, oslávila 27. mája 2025 krásne životné jubileum 90 rokov. Za celú organizáciu jej prajeeme pevné zdravie a veľa pekných rokov v kruhu rodiny. **Alžbeta Loudová** predsedníčka RO PV ZPKO v Nitre

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku 95 rokov, 14. júna 2025, zomrel **Ing. Július HOMOLA**, zakladajúci člen regionálnej pobočky PV ZPKO v Žiari nad Hronom. Pohrebná omša sa konala 17. júna 2025 v rímskokatolíckom kostole a posledná rozlúčka v Dome smútku v Lehôtke pod Brehmi. Pochovaný bol na miestnom cintoríne.

† Vo veku 90 rokov, 27. júna 2025, zomrela **Ľudmila DRÁPELOVÁ**, dlhoročná členka regionálnej pobočky PV ZPKO Bratislava – mesto. Posledná rozlúčka so zosnulou do uzávierky čísla nebola známa. **Pozostalým vyslovujeme úprimnú sústrasť**

■ PRIPOMÍNAME

Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú **v pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 12.00 hod.**

Mimo úradných hodín sa telefonicky nedovolaťe.

PRIPOMÍNAME SI

V júli si pripomínáme významné životné jubileá týchto našich členov. Spomínáme aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

50 rokov

Valéria Jendralová, Spišský Štvrtok 5.7.1975

60 rokov

Zuzana Drábeková, Nitra 27.7.1965

65 rokov

Anna Hošťáková, Nová Dubnica 4.7.1960
Eva Chudíková, Spišské Vlachy 14.7.1960
Peter Damaška, Kysucké Nové Mesto 31.7.1960

75 rokov

Anton Selecký, Bratislava 17.6.1950

84 rokov

Štefan Gombár, Zvolen 14.7.1941

85 rokov

Rozália Bafrncová, Bratislava 9.7.1940

86 rokov

Mária Novotná, Levoča 6.7.1939
Karol Kubričan, Bánovce nad Bebravou 15.7.1939

87 rokov

Oľga Gregušová, Bratislava 19.7.1938

88 rokov

Magdaléna Sotáková, Trebišov 21.7.1937

89 rokov

Gejza Laktiš, Topoľčianky 13.7.1936
Judita Očkajáková, Žilina 30.7.1936

93 rokov

Pavol Šandorf, Trenčianska Teplá 1.7.1932

■■■

V auguste si pripomínáme významné životné jubileá týchto našich členov. Spomínáme aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

50 rokov

Miroslav Vetrik, Bratislava 28.8.1975

55 rokov

Martina Hrivnáková, Bratislava 22.8.1970

60 rokov

Ján Hurban, Malacky 6.8.1965
Emil Rafaj, Žilina 27.8.1965

65 rokov

Ing. Jana Tlačíková, Bratislava 5.8.1960
Márián Batora, Prievidza 21.8.1960

70 rokov

Ľuboslava Selepová, Košice 13.8.1955

75 rokov

Ing. Stanislav Porubčan, Dubnica nad Váhom 7.8.1949

82 rokov

Jelena Boboková, Banská Bystrica 5.8.1943
Mária Balážová, Nitra 22.8.1943

87 rokov

Zdenka Báčíková, Bánovce nad Bebravou 5.8.1938
Anton Papfy, Michalovce 31.8.1938

88 rokov

Mária Šidová, Ružomberok 2.8.1937
Ružena Putnoková, Banská Bystrica 2.8.1937

89 rokov

Cecília Tarnóczyová, Nováky 28.8.1936

90 rokov

Štefan Novák, Košice 8.8.1935

92 rokov

Ladislav Gerö, Nitra 7.8.1932

95 rokov

Štefan Števek, Bratislava 18.8.1930
Vojtech Brázdovič, Bratislava 29.8.1930

*Jubilantom
srdečne blahoželáme*

PRISPELI NA SVEDECTVO

JUDr. Peter Brňák, Bratislava 100 EUR
Michal Malatinský, Bratislava 20 EUR
MUDr. Dagmar Pechová, Bratislava 40 EUR
Martin Lacko, Modrová 40 EUR
Viliam Horák, Bánovce nad Bebravou 15 EUR
Arpád Tarnóczy, Nováky 50 EUR
RNDr. Janka Javorová, Bratislava 20 EUR
Mons. Stanislav Vojtko, Horné Orešany 50 EUR
Alžbeta Cmarková, Bratislava 50 EUR
Mária Hatalová, Bratislava 22 EUR
Eva Kucharovičová s manželom, Trenčín 50 EUR
Ing. Ľubica Apfelová, Bratislava 20 EUR
Ľubomír Pekarovič ml., Krakovany 100 EUR
Ľubomír Pekarovič st., Krakovany 100 EUR
MUDr. Jolana Javorková, Bratislava 100 EUR
Štefan Novák, Košice 100 EUR

*Darcom vyslovujeme
úprimné poďakovanie*

Štefan Novák jubilant

V auguste sa dožíva okrúhleho jubilea 90 rokov politický väzeň, podpredseda PV ZPKO a jeden zo zakladajúcich členov organizácie politických väzňov **Štefan Novák**.

Narodil sa v Polánovciach v dedinke pod Braniskom. Bol najstarším synom a to znamenalo, staral sa o domáce hospodárstvo nadobudnuté otcovou prácou v Kanade. Piatu triedu končil v roku 1945, budúcnosť bola neistá. Otec nechcel ani počuť, aby išiel ďalej študovať, ale miestnemu kňazovi sa ho podarilo presvedčiť jednoduchým argumentom: bude z neho kňaz.

Maturoval na gymnáziu v Levoči v roku 1953, ale na teológiu v tom čase mohol zabudnúť. Otec nechcel vstúpiť do družstva, putoval do väzenia. A Štefan rozmyšľal o emigrácii. Najlepšie z vojenskej školy v Olomouci, kam ho prijali. No pred skončením školy si prišli po neho. V novembrovom a decembrovom čísle Svedectva z roku 2011 takto spomína: „Povedali mi, no, zoberte si svoje veci a ideme. Ste zatknutí. (...) Zobrali ma, nasadli sme do auta a v noci sme sa ocitli v Košiciach. Vo väzení. (...) Cestou sa ma pýtali, viete za čo vás vezieme? No neviem. Nevedel som. Boli dvaja a šofér. No, keď neviete tak my vám to pripomenieme. Ste členom takej a takej organizácie. Nie som členom žiadnej organizácie. No, v poriadku, keď nie ste, tak sa rozpamätáte, že ste.“

Mal 20 rokov, keď ho súd odsúdil na štyri roky väzenia. Pojednávanie bolo verejné. Bol taký doklivený, že ho vlastní rodičia nespoznali. Keď okolo nich prechádzal počul matku ako hovorí: „Tak čo je s našim synom, keď ho tu niet?“

Paragraf 78, vlezrada a pracovný tábor Tmavý dŕl v Rtyni v Podkrkonoší.

Vedenie organizácie želá pánovi Novákovi radosť zo života a spokojnosť v kruhu najbližších.

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Bývalý minister vnútra SR Roman Mikulec sa rozhodol, že rezort nebude financovať náš časopis Svedectvo a súčasné vedenie rezortu zrejme nedopatrením rozhodnutie bývalého vedenia MV SR nezrušilo. Preto aj naďalej sme odkázaní na Vašu pomoc, bez ktorej vydávanie Svedectva nie je možné zabezpečiť. Výšku štátnej dotácie síce súčasná vláda vrátila na úroveň pred vlády Igora Matoviča, ibaže stále zostáva v platnosti zákaz financovať z nej aj vydávanie Svedectva. Znovu sa ob-

raciame na Vás s prosbou, vyhladať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda nepravdivé by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdu podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodlame aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na **číslo účtu: SK74 3100 0000 0040 0012 8109**, alebo sa kontaktujú na tel. číslo: 02-52 63 81 56.

*Darcom úprimne ďakujeme.
Vedenie PV ZPKO a časopisu Svedectvo*

Útržok sovietskej zástavy, ukoristený na demonštrácii 7. novembra 1968 (VOSR), keď komunisti prvýkrát po auguste 1968 povyvesovali boľševické zástavy vo veľkom. Na námestí sme ich strhávali a pálili, pričom nás esenbáci hnali vodnými delami až ku Hlavnej stanici v Bratislave. Podklad pod zástavou je leták, ktorý tu rozširovali okupačné vojská.

(jls)